

prof. dr. Franc Janžekovič

Fakulteta za
naravoslovje in
matematiko

Koroška cesta 160
2000 Maribor
Slovenija

www.fnm.uni-rob.si

Maribor, 28. 11. 2008

MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Zadeva: Dopolnitev Osnutka poročila po Direktivi o pticah za obdobje 2005-2007

Spoštovani,

dne 15. oktobra 2008 sem prejel gradivo »STROKOVNA GRADIVA ZA POROČILO PO 12. ČLENU DIREKTIVE O PTICAH ZA OBDOBJE 1.1.2005 – 31.12.2007 ZA RS SLOVENIJO« ter nabor vrst do katerih se naj opredelim, s prošnjo da gradivo pregledam in strokovno dopolnim glede na razpoložljive podatke in znanje.

V elektronsko verzijo gradiva sem z orodjem *sledi spremembam* vnesel vsebinske dopolnitve in tehnične popravke teksta, ter komentarje, ki se nanašajo na vsebino poročila. Tukaj navajam dopolnitve, ki se nanašajo na poglavja A. Uvod, B. Ohranitveno stanje vrst v SPA ter C. Ohranitveno stanje vrst na ozemlju celotne Slovenije. Posebej se opredeljujem do načelnih vprašanj.

A. Uvod

- predlagam jasen zapis (1) na podlagi katerih zakonskih določil se pripravlja ta dokument in (2) katere vsebine/poglavja mora poročilo vsebovati po zakonu
- predlagam (1) zapis/opis dolžnosti vodenja in koordiniranja ter (2) organiziranja in izvajanja spremljanja ptičjih populacij, kot jih narekuje Direktiva o pticah in na podlagi česar smo prišli do tega poročila
- predlagam jasen zapis števila naravno prisotnih vrst ptic v Sloveniji ter pripadajočo referenco; morebiti bi ta seznam lahko bil sestavni del poročila

B. Ohranitveno stanje vrst v SPA

Pregled po SPAjih in vrstah

FJ.

Jelovica: nima vrst iz nabora

Snežnik – Pivka: nima vrst iz nabora

Reka – dolina: nima vrst iz nabora

Slovenske Gorice – doli:

- **bela štorcklja (Priloga 1):** 2004: 6 HPa, 2005: 5 HPa, 2006:2 HPa, 2007: 2 HPa (Predlagam razlago kratice HPa). » V notranji coni bele štorcklje z redno, ekstenzivno rabo ohranja sedanji obseg travniških površin« (Vsebina stavka ni razumljiva). Ustrezna raba se zagotovi skozi KO ukrepe, ukrepi EKS, in sicer do leta 2010 ...

Dravinjska dolina:

- **bela štorcklja:** *Nimam dopolnil*

Pohorje: nima vrst iz nabora

Banjšice: nima vrst iz nabora

Škocjanski zatok:

- **beločeli deževnik:** Ohranitveno stanje je opredeljeno kot »neugodno«, po definiciji (str. 7) neugodno stanje nastopi v primeru občutnega padca lokalnih populacij. V Škocjanskem zatoku resda gnezdi samo nekaj parov, ampak to je bilo doseženo z renaturacijo, obeti so pa pozitivni. Predlagam razmislek o kategorizaciji ohranitvenega stanja.

- **Čapljica:** *Nimam dopolnil*

Goričko:

-**bela štorcklja:** *Nimam dopolnil*

-**črna štorcklja:** *Nimam dopolnil*

Mura:

- **mali martinec:** *Nimam dopolnil*

- **mali deževnik:** *Nimam dopolnil*

- **bela štorcklja:** *Nimam dopolnil*

- **črna štorcklja:** *Nimam dopolnil*

- **čapljica:** *Nimam dopolnil*

- **plašica:** *Nimam dopolnil*

Drava:

- **mali martinec:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*

- **mlakarica:** *Nimam dopolnil*

- **njivska gos:** *Nimam dopolnil*

- **sivka:** *Nimam dopolnil*

- **čopasta črnica:** *Nimam dopolnil*

- **zvonec:** *Nimam dopolnil*

- **mali deževnik:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*

- **črna čigra:** *Nimam dopolnil*
- **bela štorclja:** *Nimam dopolnil*
- **črna štorclja:** *Nimam dopolnil*
- **velika bela čaplja:** *Nimam dopolnil*
- **mali galeb:** *Nimam dopolnil*
- **rečni galeb:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*
- **mali žagar:** *Nimam dopolnil*
- **veliki žagar:** *Nimam dopolnil*
- **kormoran:** *Nimam dopolnil*
- **togotnik:** *Nimam dopolnil*
- **navadna čigra:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa*
- **mali ponirek:** *predlagam razmislek ali ni ocenjena velikost gnezdeče populacije SDF 100-150 parov precenjena*
- **močvirski martinec:** *predlagam, da opis habitata :« pogost v lagunah Tovarne sladkorja Ormož» popravite.*
- **plašica:** *Nimam dopolnil*

Krakovski gozd – Šentjernejsko polje

- **bela štorclja:** *Nimam dopolnil*
- **črna štorclja:** *Nimam dopolnil*

Kočevsko – Kolpa: nima vrst iz nabora

Ljubljansko barje:

- **črna štorclja:** *Nimam dopolnil*
- **čapljica:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*
- **veliki škurh:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*
- **sloka:** *Nimam dopolnil*
- **priba:** *Nimam dopolnil*

Cerkniško jezero

- **žličarica:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*
- **reglja:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*
- **kostanjevka:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*
- **bobnarica:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*
- **kozica:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*
- **rjavovrati ponirek:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*

- **rdečenogi martinec:** *Ocena Ohranitveno stanje – neugodno, nima podpore v predstavljenih rezultatih monitoringa.*

Planinsko polje: nima vrst iz nabora

Nanoščnica - porečje

- **žvižgavka:** *Nimam dopolnil*

Sečoveljske soline

- **spremenljivi prodnik:** *nimam dopolnil*
- **beločeli deževnik:** *Nimam dopolnil*
- **velika bela čaplja:** *Nimam dopolnil*
- **mala bela čaplja:** *Nimam dopolnil*
- **polarni slapnik:** *Nimam dopolnil*
- **polojnik:** *Nimam dopolnil*
- **rumenonogi galeb:** *Nimam dopolnil*
- **črnoglavi galeb:** *Nimam dopolnil*
- **togotnik:** *Nimam dopolnil*
- **črnovrati ponirek:** *Nimam dopolnil*
- **mala čigra:** *Nimam dopolnil*
- **navadna čigra:** *Nimam dopolnil*
- **kričava čigra:** *Nimam dopolnil*

Julijske alpe: nima vrst iz nabora

Breginjski stol in Planja: nima vrst iz nabora

Trnovski gozd – južni rob in Nanos: nima vrst iz nabora

Kozjansko – Dobrava -Jovski

- **črna štoklja:** *Nimam dopolnil*

Kras: nima vrst iz nabora

Kamniško - Savinjske Alpe in vzhodne Karavanke: nima vrst iz nabora

Trnovski gozd: nima vrst iz nabora

Posavsko hribovje - ostenje: nima vrst iz nabora

C. Ohranitveno stanje vrst na ozemlju celotne Slovenije

Opredelitev do ohranitvenega stanja za vrste na ozemlju celotne Slovenije je omejeno na vrste, ki gnezdiijo znotraj SPA in je predstavljena v zgornjem, B, poglavju. Gradiva za poročilo vsebuje časovno relevantne podatke samo za SPA območja, ne pa tudi podatkov izven njih. Predlagam dopolnitev o stanju vrst tudi izven SPAjev ali pa zapis, da relevantni podatki niso dostopni ali nekaj podobnega.

Opredelitev do načelnih vprašanj

1.) Načelno vprašanje ali so bile populacije vrst, ki v Sloveniji tradicionalno nimajo večje populacije od 1-10 parov, vedno v neugodnem stanju?

Med t.i. redke vrste, katerih populacija v Sloveniji ne presega cca. 10 parov, sodijo (iz nabora dodeljenih vrst): rjavovrati ponirek, žličarica, reglja, sivka, kostanjevka, veliki žagar, kozica in veliki škurh. Glede na domnevne populacijske trende v daljšem časovnem obdobju, okrog 30 let, jih delim v tri skupine:

- a) Na podlagi starejših virov, izpred leta 1990, lahko sklepamo, da so tri vrste, to so reglja, kozica in veliki škurh, imeli v preteklosti v Sloveniji ugoden gnezditveni status z več kot 10 pari.
- b) Za štiri vrste, to so rjavovrati ponirek, žličarica, sivka in kostanjevka težko sklepamo o ohranitvenem stanju v daljšem časovnem obdobju, mnenja sem da za te vrste v Sloveniji ni optimalnih gnezditvenih habitatov. Zato gnezdiijo občasno, navadno en ali nekaj parov, gnezditveni uspeh pa je domnevno nizek.
- c) Vrsta, veliki žagar, v preteklosti ni bila znana gnezdilka Slovenije, vrsta domnevno širi areal.

2.) Načelno vprašanje kaj je za te populacije zagotavljanje ugodnega stanja in ali so pri teh vrstah merila za zagotavljanje ugodnega stanja drugačna od meril pri vrstah z večjimi populacijami?

Odgovor potrebuje nekaj teoretičnega uvoda. »Ugodno stanje populacije« nastopa v primeru, ko je populacija/vrsta odporna na naključne dogodke: okoljska stohastičnost, demografska stohastičnost, genetska stohastičnost in katastrofe. Vse lokalne populacije navedenih vrst so najverjetneje pod pragom minimalne viabilne populacije, zato lahko z gotovostjo napovemo, da bodo v bližnji prihodnosti zaradi naključnih dogodkov izumrle. Naravovarstvena pomembnost izumrtja lokalnih populacij posamezne vrste pa ima različne posledice.

Za vrste iz kategorije a); je stanje številčnosti neugodno, domnevno so nekje na meji ali pod mejo minimalne viabilne populacije. Zagotavljanje ugodnega stanja bi morali doseči z ustreznim upravljanjem (ohranitvenimi ukrepi) gnezditvenega habitata. Izumrtje lokalne populacije bi najverjetneje bilo dolgotrajno ali trajno, posledica pa krnjenje biotske pestrosti. Obravnavane vrste ne smemo gledati kot »species per se«, istočasno jih lahko interpretiramo kot karizmatične in indikatorske vrste. Karizmatične zato, ker so dobro prepoznavne v javnosti (predvsem veliki škurh) in uživajo javno podporo na kateri se lahko gradijo prizadevanja za varovanje. Indikatorske pa zato, ker je regljin habitat relativno velika stoječa voda bogata z podvodno in nadvodno vegetacijo (Cerkniško jezero), kozičin in škurhov habitat pa močvirna travišča (Ljubljansko barje, Cerkniško jezero). Z varovanjem ene in druge vrste varujemo njen specifični habitat s tem pa tudi ekološke razmere za vse člene biocenoze.

Za vrste iz kategorije b); najverjetneje gre za pare, ki gnezdiijo izven ali pa na robu gnezditvenega areala. Predvidevamo, da se te vrste napajajo iz donorskih viabilnih populacij, ki gnezdiijo izven Slovenije, zato gnezditveni uspeh naših parov ne vpliva bistveno na populacijsko dinamiko vrste. »Izumrtje lokalne populacije« na ozemlju Slovenije v praksi pomeni, da kakšno leto ne gnezdiijo, se pa gnezdenje lahko hitro popravi z imigracijo. V teh

primerih je sploh vprašljivo govoriti o izumiranju in ponovni kolonizaciji ozemlja saj smo priča »normalni« prostorsko-demografski dinamiki. Predlagam, da se ugodno stanje zagotavlja na način, da se gnezdečih osebkov ne vznemirja.

Za vrsto iz kategorije c); najverjetneje gre za »pionirske« pare, ki kolonizirajo novo ozemlje. Imigranti najverjetneje izvirajo iz relativno uspešne(ih) donorske(ih) populacij(e). Predlagam, da se ugodno stanje zagotavlja na način, da se gnezdeče osebkov ne vznemirja.

3.) Načelno vprašanje ali je lahko stanje ohranjenosti vrste neugodno tudi, če je populacijski trend v porastu?

Na načelno vprašanje, načelni odgovor s teoretičnim primerom. Populacija vrste *nn* lahko v nekem obdobju močno nazaduje proti ali pa pod prag *minimalne viabilne populacije*. »Zgodi« se za vrsto ugodna sprememba ekoloških razmer in lokalna populacija začne naraščati proti *nosilni kapaciteti okolja*, ki jih omogočajo razmere po »spremembi«. To pomeni, da je populacijski trend v naraščanju, populacija pa še ni dosegla številčnosti determinirane z nosilno kapaciteto okolja. V opisanem teoretičnem primeru smo pokazali, da je populacijski trend lahko v naraščanju a ker vrsta še ni dosegla številčnosti viabilne populacije lahko njen ohranitveni status še vedno ocenimo kot neugoden.

Franc Janžekovič

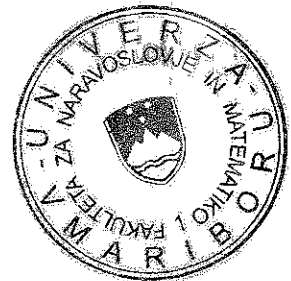

Zavod Republike Slovenije
za varstvo narave

**STROKOVNA GRADIVA ZA POROČILO PO 12. ČLENU
DIREKTIVE O PTICAH SVETA O OHRANJANJU
PROSTO ŽIVEČIH PTIC (79/409/egs) ZA OBDOBJE
1.1.2005 - 31.12.2007 ZA REPUBLIKO SLOVENIJO**

Drugič dopolnjen osnutek poročila

Recenzija Franc Janžekovič, november 2008

Podatke pripravili:

Andrej Hudoklin (Ohranitveno stanje vrst na SPA)

Katarina Denac (Ohranitveno stanje vrst na SPA in na ozemlju celotne Slovenije, pregled projektov in programov monitoringa)

mag. Igor Deržek (Ukrepi, sprejeti za varstvo ptic v SPA in širši krajini, velikost primernega habitata vrst glede na rabo tal 2007)

Mateja Marolt Nose (Informiranje, izobraževanje in komuniciranje)

Ljubljana, september 2008

KAZALO

A. UVOD	43
B. OHRANITVENO STANJE VRST V SPA.....	54
1. Izhodišča pri določanju ohranitvenega stanja.....	54
2. Ohranitveno stanje vrst v SPA.....	87
2.1 Kratek povzetek Priloge 1	1140
C. OHRANITVENO STANJE VRST NA OZEMLJU CELOTNE SLOVENIJE.....	1244
1. Vrste z Uredbe o Natura 2000 območjih.....	1344
2. Ostale vrste	1645
3. Ptice kmetijske krajine	1645
D. UKREPI, SPREJETI ZA VARSTVO PTIC V SPA.....	1948
1. Naravovarstvene smernice.....	1948
2. Program razvoja podeželja.....	2049
3. Renaturacije in pogodbeno varstvo	2049
4. Operativni program upravljanja z Natura 2000 območji.....	2120
5. Upravljavski načrti	2120
E. UKREPI, SPREJETI ZA VARSTVO PTIC V ŠIRŠI KRAJINI	2224
1. Program razvoja podeželja in naravovarstvene smernice	2224
2. Predlogi zavarovanj.....	2224
F. IZOBRAŽEVANJE V ZVEZI Z VARSTVOM PTIC	2322
G. INFORMIRANJE V ZVEZI Z VARSTVOM PTIC	2322
H. KOMUNICIRANJE V ZVEZI Z VARSTVOM PTIC.....	2423
I. SCHEME MONITORINGA, RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI IN PROJEKTI.....	2726
1. Sheme monitoringa	2726
2. Raziskovalne dejavnosti in projekti v obdobju 2005-2007	2928
2.1 Raziskovalne dejavnosti, vezane na vrste z Direktive o pticah	2928
2.2 Projekti	3130
PRILOGE.....	3432

A. UVOD

Zavod Republike Slovenije za varstvo narave (ZRSVN) je od Ministrstva za okolje in prostor (MOP) dne 16.6.2008 prevzel nalogo priprave strokovnih gradiv za poročilo po 12. členu Direktive sveta o ohranjanju prosto živečih pticah (79/409/EGS).

Pripravljena gradiva se nanašajo na obdobje 1.1.2005 do 31.12.2007 in bodo vključena v širše poročilo, ki ga pripravlja MOP. Prvi osnutek poročila smo na MOP oddali 3.7.2008, čemur je 10.7.2008 sledil sestanek, na katerem smo se predstavniki MOP in ZRSVN dogovorili za nekatere dopolnitve poročila gradiv in za nadaljnji časovni potek priprave poročila gradiv. Rezultat tega sestanka je bil med drugim tudi poziv MOP Zavodu za gozdove Slovenije (ZGS) za sodelovanje pri pregledu in dopolnitvi poročila. Dopolnjen osnutek poročila (še brez dopolnil ZGS) je bil na MOP oddan dne 20.8.2008, dne 29.8.2008 pa smo od MOP prejeli še nekaj dodatnih vprašanj oz. pripomb, ki so smiselno upoštevane v tem (drugič) dopolnjenem osnutku poročila gradiv. Odgovore na vprašanja smo MOP tudi pisno posredovali dne 9.9.2008. ZGS se je prošnji MOP in ZRSVN za sodelovanje takoj odzval in svoje pripombe najprej posredoval konec avgusta v obliki elektronskih poročil, nato pa podrobneje še na sestanku dne 22.9.2008. Pričujoči osnutek tako vsebuje tudi dopolnila ZGS, ki se nanašajo zlasti na Prilogo 1. Dodali smo tudi nekatere ključne ugotovitve projekta INTERREG »Natura Primorske«, ki ga je v letih 2006-2007 izvajalo Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) in nam 30.9.2008 po elektronski pošti posredovalo zaključna poročila.

MOP se je na sestanku 10.7.2008 zavezal, da bo k sodelovanju do konca avgusta 2008 pozval tudi DOPPS in Nacionalni inštitut za biologijo (NIB). ZRSVN je DOPPS že pred tem povabil k usklajevanju gradiv, ravno tako pa tudi upravljalce nekaterih zavarovanih območij (Krajinski park Sečoveljske soline, Notranjski regijski park, Naravni rezervat Škocjanski zatok). Vsi trije upravljalci zavarovanih območij so bili poleg tega zaproseni za posredovanje svojih podatkov monitoringa ptic za obdobje 2005-2007, čemur so se tudi odzvali. MOP se je na sestanku dne 10.7.2008 zavezal tudi, da bo zbral podatke o informacijskih, izobraževalnih in komunikacijskih dejavnostih drugih organizacij oziroma institucij (ZGS, upravljalci zavarovanih območij, nevladne organizacije) in z njimi dopolnil naš osnutek poročila gradiv.

Vrste, ki jih pokriva Direktiva o pticah

Direktiva se nanaša na ohranjanje vseh prostoživečih ptic, naravno prisotnih na evropskem ozemlju držav članic. V tej definiciji je vključen teritorij celotne Republike Slovenije, na katerem je bilo do leta 2001 zabeleženih 370 vrst prostoživečih ptic. V tej številki so zajete vrste iz naslednjih kategorij (Božič 2001):

A – katerakoli prostoživeča vrsta ptice, ki je bila na ozemlju države registrirana vsaj enkrat po 1.1.1950

B – katerakoli prostoživeča vrsta ptice, ki je bila na ozemlju države ugotovljena le med letoma 1800 in 1949

D – vrsta, katere poreklo ni zanesljivo ugotovljeno

Ostali dve kategoriji tvorijo namerno spuščene vrste oziroma ubežnice, ki imajo v državi gnezdečo populacijo (kategorija C; sem spadajo tudi vrste iz kategorije C iz drugih držav) oz. negnezdeče vrste, ki nedvomno izvirajo iz ujetništva (kategorija E).

Komentar [P1]: Ali uradno poimenovanje dokumenta ali pa neke zabeležka, da se uporablja skrajšano ime.

Komentar [P2]: Nejasno sporočilo tega odstavka.

Od leta 2001 je bilo za Slovenijo zabeleženih še 10 vrst (od tega zanesljivo vsaj štiri ubežnice in ena vrsta iz reintrodukcijskega centra):

Komentar [P3]: Ali so vse te vrste tudi predmet poročila, saj so med njimi vrste, ki niso naravno prisotne na ozemlju držav članic?

- rožnatokljuna žvižgavka *Netta peposaca*, 22.10.-13.11.2003, Hraške mlake in Zbiljsko jezero - ubežnica (Ciglič & Šere 2004)
- moškatna bleščavka *Cairina moschata*, 3.4.1996, Čatež in 20.1.1997, Trbojsko jezero – ubežnica (Vrezec 2002) (podatka sicer izvirata iz obdobja pred 2001, vendar v Božič (2001) nista bila zajeta)
- gosja rasa *Chenonetta jubata*, 19.3.2003, Kranj - ubežnica (Trebar 2003)
- čilska žvižgavka *Anas sibilatrix*, april 2005, Vogršček (Svet ptic, 2006, letnik 12, št. 2) in januar 2006, Volčja draga (Božič 2006) – ubežnica
- klavžar *Geronticus eremita*, april 2006, Postojna – trije osebk iz reintrodukcijskega centra v Avstriji (Svet ptic, 2006, letnik 12, št. 4)
- rumeni žvižgač *Dendrocygna bicolor*, 18.6.2006, Sečoveljske soline (Svet ptic, 2007, letnik 13, št. 1)
- snežna gos *Anser caerulescens*, januar 2003, Drava (Štumberger 2005)
- kravja čaplja *Bubulcus ibis*, 3.1.2005 in julij 2006, Sečoveljske soline (<http://www.kpss.si/gospodarjineba/99>, Svet ptic, 2007, letnik 13, št. 1)
- strmoglavec *Morus bassanus*, november 2006, Sečoveljske soline (Svet ptic, 2008, letnik 14, št. 1)
- rjava listnica *Phylloscopus fuscatus*, 29.9.2001, Notranje Gorice, Ljubljansko barje in 20.10.2004, Hraše pri Smledniku (Ornitološki arhiv Prirodoslovnega muzeja Slovenije, D.Šere pisno dne 14.8.2008)

Viri (za poglavje A):

Božič, L. (2001): Seznam ugotovljenih ptic Slovenije s pregledom redkih vrst. *Acrocephalus* 22 (106-107): 115-120.

Božič, L. (2006): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2006 v Sloveniji. *Acrocephalus* 27 (130-131): 160-167.

Ciglič, H. & D. Šere (2004): Pregled pojavljanja tujerodnih rac v Sloveniji. *Acrocephalus* 25 (121): 79-83

Rubrika »Ptice naših krajev« v reviji Svet ptic

Komentar [P4]: Nepravilno navajanje, saj gre za več različnih zvezkov

Štumberger, B. (2005): Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 2003 v Sloveniji. *Acrocephalus* 26 (125): 99-103.

Trebar, T. (2003): Gosja rasa *Chenonetta jubata*. *Acrocephalus* 24 (118): 110.

Vrezec, A. (2002): Moškatna bleščavka *Cairina moschata*. *Acrocephalus* 23 (113-114): 148.
Manjka citat [http](http://www.kpss.si/gospodarjineba/99)

B. OHRANITVENO STANJE VRST V SPA

1. Izhodišča pri določanju ohranitvenega stanja

Podatki (predvsem o populacijski dinamiki in velikosti habitatov, ponekod pa tudi o razširjenosti vrst) so kljub monitoringu, ki poteka od leta 2004 in ga izvaja DOPPS, za večino vrst preskromni. To še zlasti velja za gozdne in nekatere splošno razširjene vrste, ki na večini SPA sploh niso bile vključene v monitoring, da bi lahko njihovo ohranitveno stanje opredelili tako, kot to določa 1(i). člen habitatne direktive. Za slednje bi potrebovali daljše časovne nize na istih popisnih ploskvah in boljšo pokritost vrst ter SPA z monitoringom.

Pri določanju ohranitvenega stanja so bili uporabljeni naslednji viri:

1. Aleš, K. (2005): Populacijska dinamika in gnezditvena biologija pribe *Vanellus vanellus* na Ljubljanskem barju. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
2. Bordjan D., pisni vir (elektronska pošta z dne 23.6.2008)
3. Božič, L. (2003): Mednarodno pomembna območja za ptice Slovenije 2. Predlogi Posebnih zaščitnih območij (SPA) v Sloveniji. Monografija DOPPS št. 2. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
4. Božič, L. & B. Rubinič (2004): Strokovna izhodišča za vzpostavljanje omrežja Natura 2000. Notranja conacija habitatov kvalifikacijskih vrst ptic (Snežnik-Pivka). Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana, februar 2004.
5. Božič, L. (2005): Populacija kosca *Crex crex* na Ljubljanskem barju upada zaradi zgodnje košnje in uničevanja ekstenzivnih travnikov. *Acrocephalus* 26 (124): 255-272.
6. Božič, L. & B. Rubinič (2005): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Januarsko štetje vodnih ptic (IWC). Tretje vmesno poročilo, april 2005. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
7. Božič, L. (2006a): Rezultati januarskega štetja vodnih ptic leta 2006 v Sloveniji. *Acrocephalus* 27 (130-131): 160-167.
8. Božič, L. (2006b): Popis gnezdičk rečne struge in upravljalne smernice za kvalifikacijske vrste ptic na območju Natura 2000 SI5000011 Drava. Končno poročilo v okviru projekta Trajnostno upravljanje območja reke Drave (Phare čezmejno sodelovanje Slovenija/Avstrija 2003 – Čezmejno ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostni razvoj). Naročnik: Mariborska razvojna agencija, Maribor. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
9. Denac, D. (2003): Upad populacije in sprememba rabe tal v lovnem habitatu rjavega srakoperja *Lanius collurio* v Šturmovcih (SV Slovenija). *Acrocephalus* 24 (118): 97-102.
10. Denac, D. (2006): Resource-dependent weather effect in the reproduction of the white stork *Ciconia ciconia*. *Ardea* 94 (2): 233-240.
11. Denac, D. (2007): Populacijska dinamika repaljščice (*Saxicola rubetra*) v mozaiku nižinskih habitatnih tipov. Doktorska disertacija, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Oddelek za biologijo.
12. Figelj, A. (2008): Delo severno primorske sekcije. *Svet ptic* 14 (3): 21-22.
13. Figelj, J., Kmecl, P. & T. Mihelič (2008): Pašni poskus in usmeritve za pašo na Krasu. Zaključno poročilo. Projekt INTERREG IIIA Slovenija – Italija 2000-2006 »Natura 2000 za boljšo kakovost življenja (Natura Primorske)«. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

Komentar [P5]: Predlagam, da konkretno navedete vrste za katere so podatki preskromni.

Komentar [P6]: Se to nanaša na konkretno kategorijo iz Direktive o pticah ali na vse vrste.

Komentar [P7]: Na kaj se nanaša »preskromni«. Podatki za nekatere izbrane vrste pa najbrž le niso tako slabi?

Komentar [P8]: Predlagam poln zapis kratice: Posebna območja varstva in morebiti sklic na zakonodajo, ki opredeljuje ta območja.

Komentar [P9]: Predlagam poln zapis dokumenta

Komentar [P10]: Predlagam, da se zapiše naslov pisma, ki najbolje ponazarja njegovo vsebino

14. Gulič, J., Kotar, M., Čas, M. & M. Adamič (2003): Ovrednostenje vegetacijske primernosti habitata ruševca (*Tetrao tetrix* L.) na Pohorju. Zbornik gozdarstva in lesarstva 71: 41-69.
15. Gulič, J. (2008): Vpliv heterogenosti krajinske matice na disperzijo in povezanost habitata ruševca (*Tetrao tetrix* L.) v severovzhodni Sloveniji. Doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.
16. Kmecl, P. & T. Šetina (2008): Popis velikega skovika *Otus scops* na Krasu v letu 2006. Zaključno poročilo. Projekt INTERREG IIIA Slovenija – Italija 2000-2006 »Natura 2000 za boljšo kakovost življenja (Natura Primorske)«. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
17. Koce, U. & B. Rubinič (2005): Conacija notranjih habitatov kvalifikacijskih vrst ptic. Conacija območij Natura 2000: Dravinjska dolina, Krakovski gozd – Šentjernejsko polje, Ljubljansko barje, Kozjansko – Dobrava – Jovsi in Kras. Vmesno poročilo, junij 2005. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
18. Koce, U., Božič, L. & T. Mihelič (2006): Notranja conacija habitatov kvalifikacijskih vrst ptic na območjih Natura 2000. Conacija območij Natura 2000: Reka – dolina, Slovenske gorice – doli, Banjšic, Goričko, Mura, Drava, Cerkniško jezero, Nanoščica – porečje in Trnovski gozd – južni rob in Nanos. Končno poročilo, januar 2006. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
19. Mihelič, T. (2007a): Novi podatki o pojavljanju kotorne *Alectoris graeca* na Volovji rebri (JZ Slovenija). *Acrocephalus* 28 (134): 119-125.
20. Mihelič, T. (2007b): Poročilo monitoringa izbranih vrst ptic na Posebnih območjih varstva (SPA) na projektnih območjih Snežnik in Jelovica projekta LIFE04NAT/SI/000240 v letih 2005, 2006 in 2007. Poročilo, julij 2007. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
21. Mihelič, T. (2008): Vpliv elektrovodov na številčnost velike uharice na Krasu. Zaključno poročilo. Projekt INTERREG IIIA Slovenija – Italija 2000-2006 »Natura 2000 za boljšo kakovost življenja (Natura Primorske)«. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
22. Mohorič, M. (2003): Natura 2000 - predlog posebnega zaščitene območja. Strokovne podlage - Trnovski gozd. Ljubljana, oktober 2003.
23. Perušek, M. (2006): Vpliv ekoloških in nekaterih drugih dejavnikov na razširjenost izbranih vrst ptic v gozdovih Kočevske. Magistrsko delo. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.
24. Polak, S. (2000): Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji. Monografija DOPPS št. 1. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
25. Remec, I.Ž. (2007): Gnezditvena ekologija velikega škurha (*Numenius arquata*) na Ljubljanskem barju. Diplomsko delo. Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
26. Rubinič, B., Božič, L., Denac, D. & T. Mihelič (2004): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Rezultat popisov v sezoni 2004. Drugo vmesno poročilo, september 2004. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
27. Rubinič, B., Mihelič, T. & L. Božič (2005): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Rezultat popisov v sezoni 2005. Četrto vmesno poročilo, september 2005. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

28. Rubinič, B., Božič, L., Denac, D. & P. Kmecl (2006): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Rezultat popisov v gnezditveni sezoni 2006. Vmesno poročilo, september 2006. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
29. Rubinič, B. & L. Božič (2007): Monitoring populacij izbranih vrst ptic 2006/07. Rezultati popisa beloglavega jastreba jeseni 2006 in januarskega štetja vodnih ptic (IWC) 2007. Končno poročilo, marec 2007. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
30. Rubinič, B., Mihelič, T., Denac, D. & T. Jančar (2007): Poročilo monitoringa izbranih vrst ptic na posebnih območjih varstva (SPA). Rezultati popisov v gnezditveni sezoni 2007. Poročilo, oktober 2007. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
31. Rubinič, B., Božič, L., Denac, D. & P. Kmecl (2007): Poročilo monitoringa izbranih vrst ptic na posebnih območjih varstva (SPA). Rezultati popisov v gnezditveni sezoni 2007. Končno poročilo, november 2007. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.
32. Šalaja N., **pisni vir** (dopis z dne 30.6.2008)
33. Škornik, I. (2005): Naravovarstveni monitoring Sečoveljskih solin v letu 2005. KPSS, Sečovelje.
34. Škornik, I. (2007): Naravovarstveni monitoring Sečoveljskih solin 2006-2007. KPSS, Sečovelje.
35. Škornik I., **pisni vir** (elektronska pošta z dne 26.6.2008)
36. Štumberger, B. (2007): 20 let pobojev vodnih ptic na Ormoškem jezeru. Svet ptic 13 (1): 26.
37. Štumberger B., **pisni vir** (elektronska pošta z dne 6.6.2008)
38. Tome, D., Sovinc, A. & P. Trontelj (2005): Ptice Ljubljanskega barja. Monografija DOPPS št. 3. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana. 417 str.

Komentar [P11]: Predlagam, da se zapiše naslov pisma, ki najbolje ponazarja njegovo vsebino

Komentar [P12]: Predlagam, da se zapiše naslov pisma, ki najbolje ponazarja njegovo vsebino

Komentar [P13]: Predlagam, da se zapiše naslov pisma, ki najbolje ponazarja njegovo vsebino

Pomembne informacije o populacijskih velikostih, stanju habitata in ohranitvenem stanju vrst na SPA sta na sestanku dne 22.9.2008 prispevala tudi strokovnjaka Zavoda za gozdove Slovenije, mag. Hrvoje Oršanić in mag. Mirko Perušek. Z njuno pomočjo smo lahko bolj zanesljivo ovrednotili zlasti ohranitveno stanje ptic na nekaterih gozdnih SPA (Kočevsko – Kolpa, Kozjansko – Dobrava – Jovski in Krakovski gozd – Šentjernejsko polje).

Komentar [P14]: Predlagam konkreten zapis vsebine, na katere populacije/vrste se nanašajo podatki

Na osnovi navedenih virov in lastnega poznavanja terena smo ohranitveno stanje pri posameznih vrstah opredelili kot:

- **ugodno:** rezultati monitoringa in ocena stanja habitata kažeta na stabilno populacijo, ki je najverjetneje tudi viabilna
- **neugodno:** podatki potrjujejo občuten padec lokalnih populacij
- **vprašljivo:** stanja zaradi pomanjkljivih podatkov ni bilo mogoče opredeliti (ni ustreznih podatkov monitoringa za obdobje 2005-2007)
- **neopredeljeno:** velikost populacije na SPA ni natančno znana

Komentar [P15]: A kategoriji »vprašljivo« in »neopredeljeno« ne pomenita istega

2. Ohranitveno stanje vrst v SPA

Podatki s populacijskimi ocenami, rezultati monitoringa, oceno stanja habitata in ohranitvenim stanjem vrst na posameznem SPA so v Prilogi 1. Spodaj je podana razlaga vsebine posameznih stolpcev v Prilogi 1:

ID SPA: identifikacijska številka SPA

Ime SPA: ime SPA

Koda vrste: Natura koda vrste

Komentar [P16]: Predlagam izpis dokumenta, ki je podlaga kode

SLO ime: slovensko ime vrste

LAT ime: latinsko ime vrste

Opis habitata: opis habitata, v katerem vrsta prebiva

Velikost populacije (stanje SDF 29.4.2004): velikost populacije (gnezdeče, seleče, prezimujoče) na dan 29.4.2004, povzeto po Standard Data Form (SDF)

Komentar [P17]: Predlagam sklic na referenco

Monitoring DOPPS 2004-2007 - popolni census: podatki monitoringa vrst, pri katerih je bila populacija prešteta v celoti

Monitoring DOPPS 2004-2007 - vzorčne ploskve/transekti: podatki monitoringa vrst, ki so bili pridobljeni na vzorčnih ploskvah in ne predstavljajo velikosti populacije na celem SPA

Ostali viri populacijskih velikosti: podatki o velikostih populacij, pridobljeni iz drugih virov (projekt Trajnostno upravljanje območja reke Drave, diplomske naloge, doktorske disertacije, članki, podatki upravljavcev zavarovanih območij, inventar [BA 2003 itd.]

Komentar [P18]: Predlagam pojasnilo za kratico

Velikost cone vrste na SPA (ha): velikost cone posamezne vrste na SPA, kot jo je opredelil DOPPS (Božič & Rubinič (2004), Koce & Rubinič (2005), Koce *et al.* (2006) oziroma ZRSVN (ZRSVN 2005-2007)

Komentar [P19]: Je to sklic na literaturo?

Velikost potencialnega habitata glede na rabo tal 2007 (ha): ocena velikosti primernega habitata glede na rabo tal 2007 (MKGP 2008), izračunana le za vrste, ki so omenjene v Programu razvoja podeželja 2004-2006 (Ur.l. RS, št. 116/2004) in 2007-2013 (MKGP 2007) ter dogovorjene z MOP na sestanku dne 10.7.2008. Velikost primernega habitata za posamezno vrsto je bila izračunana na osnovi določenih kod rabe tal, ki so predstavljene v tabeli 1. Opozoriti je treba, da gre pri tem podatku za zelo grobo oceno velikosti primernega habitata, v kateri so zaradi samega načina zajema rabe vključeni tudi neprimerni predeli za vrste. Kot primer navajamo kodo rabe 1300 (trajni travniki in pašniki), v kateri so zajeti tako intenzivno kot ekstenzivno gojeni travniki, pri čemer so intenzivni travniki za marsikatero vrsto iz tabele 1 povsem neprimeren življenjski prostor, ekstenzivni travniki pa so zanje pomembno gnezdišče in/ali prehranjevališče. Podatek v tem stolpcu je torej zelo grobo merilo za spremljanje stanja habitata – s primerjavo med leti je možno slediti le, kako se zmanjšuje/povečuje delež neke rabe (npr. travnikov), o sami kvaliteti oziroma primernosti teh travnikov za vrste pa iz podatkov rabe ne moremo sklepati.

Komentar [P20]: V nadaljevanju je govora o izračunu

Komentar [P21]: Je to sklic na literaturo?

Komentar [P22]: V navedenem dokumentu nisem našel točne navedbe vrst? Najbrž sem spregledal

Tabela 1: Kode rabe tal iz leta 2007 (MKGP 2008), ki predstavljajo potencialni ali dejanski habitat posamezne vrste

Vrsta	Koda rabe								
<i>Alectoris graeca</i>	1300	5000	6000						
<i>Ciconia ciconia</i>	1100	1130	1222	1300	1321	3000	4220	7000	
<i>Circus cyaneus</i>	1100	1130	1300	1410	4100				
<i>Coracias garrulus</i>	1100	1130	1222	1300	1410	1500	2000	3000	
<i>Coturnix coturnix</i>	1100	1300	1321						
<i>Crex crex</i>	1300	1321	1410						
<i>Emberiza hortulana</i>	1130	1300	1410	1500	5000	6000			
<i>Gallinago gallinago</i>	1321	4100	4210	4220	7000				
<i>Jynx torquilla</i>	1100	1130	1211	1222	1230	1240	1300	1410	1500
<i>Lanius collurio</i>	1100	1130	1222	1300	1410	1500	5000		
<i>Lanius minor</i>	1100	1130	1222	1240	1300	1410	1500	3000	
<i>Locustella naevia</i>	1300	1321	1410	1500	5220				
<i>Lullula arborea</i>	1130	1300	1410	1500	5000				
<i>Numenius arquata</i>	1300	1321	4100	4220					
<i>Otus scops</i>	1130	1222	1300	1410	1420	1500	3000		
<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	1100	1130	1222	1240	1300	1500	1800	3000	
<i>Saxicola rubetra</i>	1321	1300	1410						
<i>Sylvia communis</i>	1300	1321	1410	1500	4100	4220			
<i>Sylvia nisoria</i>	1300	1321	1410	1500					
<i>Upupa epops</i>	1100	1130	1222	1300	1410	1500	3000	5000	
<i>Vanellus vanellus</i>	1100	1300	1321						

Ocena stanja habitata: Ocena stanja habitata, povzeta po različnih virih ali po poznavanju terena s strani zaposlenih na ZRSVN

Komentar [P23]: Bolj gre za opis

Grožnje: potencialne in dejanske grožnje za vrsto na posameznem SPA

Ohranitveno stanje: ohranitveno stanje vrste (za kategorije glej poglavje B, točka 1)

OPAN - varstveni ukrepi: varstveni ukrepi za vrsto na posameznem SPA, kot so definirani v Operativnem programu upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2007-2013 (Bibič 2007).

K Prilogi 1 je treba dodati še nekaj opomb:

1. Števena območja pri IWC (npr. števeno območje Mura in Drava) obsegajo večjo površino, kot pa je zgolj SPA, vendar je bilo glede na obliko oddanih podatkov nemogoče določiti točna števila prešteti ptic zgolj za območje SPA. Podatki IWC se na terenu resda zbirajo ločeno za posamezne odseke tekočih voda in za posamezna stoječa vodna telesa, niso pa v teh ločenih enotah tudi oddani naročniku. Tako so npr. podatki za Sečoveljske in Strunjanske soline zbirani ločeno, v poročilu pa so oddani v združenih obliki. Ponekod se da števena območja zožiti na površino, ki približno, ne pa povsem, ustreza SPA oziroma še bolj IBA. To smo naredili za SPA Drava in Mura (z

Komentar [P24]: Predlagam razlago kratice

Komentar [P25]: Predlagam razlago kratice

izjemo leta 2004, kjer so bili podatki oddani le za števna območja in se jih ne da podrobneje razčleniti). Podatki so v Prilogi 1 (stolpec »Monitoring DOPPS 2004-2007 - popolni cenzus«) po posameznih letih predstavljeni za celo števno območje in nato za ožji del, ki bolje ustreza mejam IBA. Za ožji del so navedene kategorije, po katerih so bili povzeti rezultati štetja – razlago kratic kategorij najdete v poročilih IWC za 2005 in 2007 (za IWC 2005: Božič & Rubinič (2005) in sicer v Prilogi II na listu »IWC 2005 – odseki«, za IWC 2006 in 2007 pa v Rubinič & Božič (2007) – legenda k Tabeli 3).

Komentar [P26]: Ni jasno kakšne kategorije imate v mislih

Komentar [P27]: Predlagam, da krstice in šifrate zapišete v Prilogo I, sicer bralcu zelo otežite razumljivo branje.

Komentar [P28]: ????

2. Podatki monitoringa, navedeni v Prilogi 1, ponekod niso skladni s podatki, navedenimi v poročilih monitoringa DOPPS 2004-2007, saj je pri pripravi teh poročil ponekod prišlo do napak, ki pa smo jih z DOPPS razrešili - pravilni so torej podatki monitoringa, podani v Prilogi 1.

3. Podatki upravljalca KPSS se v primeru beločlega deževnika in navadne čigre v nekaterih letih malenkostno razlikujejo od podatkov v poročilih monitoringa DOPPS. DOPPS je namreč podatke za tidve vrsti prejel od upravljalca KPSS pred koncem gnezditvene sezone, zato v njihovih poročilih niso zajeta nadomestna in druga legla ali morebitno naknadno propadla legla - natančnejši so podatki KPSS (Škornik 2005 in 2007).

2.1 Kratak povzetek Priloge 1

Med 321 vrstami na 26 SPA je 13 vrst na 9 SPA takšnih, kjer nimamo podatkov o velikosti populacije (neopredeljeno stanje, 4%). Ti podatki niso obstajali že v času opredeljevanja IBA oz. SPA. Le za ene vrste triprstega detla na SPA Trnovski gozd, katere ohranitveno stanje je ZRSVN v poročilu za leto 2005 definiral kot neopredeljeno, je bila v obdobju 2005-2007 ocenjena velikost populacije in sicer za triprstega detla na SPA Trnovski gozd.

Komentar [P29]: V Priloga I je obravnavano samo 102 vrsti

Komentar [P30]: Dejansko je vrst manj, saj so nekatere vrste zastopane na večih SPA

Za dve vrsti na SPA Drava (sivka in mali ponirek) smo na željo MOP podali ohranitveno stanje ločeno za obdobje gnezdenja in prezimovanja (zato je skupni seštevek ocen ohranitvenega stanja 323 in ne 321), saj so zanj v SDF navedeni podatki tako za velikost gnezdeče kot tudi prezimujoče populacije.

Komentar [P31]: Avtorji govorijo o vrstah, najbrž imajo v mislih, da so podali 323 ocen za skupno 102 vrsti?

Kar 172 vrst je takšnih, kjer ne razpolagamo z aktualnimi podatki monitoringa, iz katerih bi se dalo sklepati na ohranitveno stanje (vprašljivo stanje, 53%). V ugodnem ohranitvenem stanju je 80 vrst ptic na 20 SPA (25%).

Komentar [P32]: Ali gre res za različne vrsta ????

Komentar [P33]: Ali gre res za različne vrsta ????

Neugodno ohranitveno stanje je bilo ugotovljeno v primeru 58 vrst na 18 SPA (18%). Najbolj zaskrbljujoče je stanje nekaterih ptic kmetijske krajine. Zaradi intenzifikacije kmetijstva, v nekaterih primerih pa tudi opuščanja rabe, je bilo ocenjeno neugodno ohranitveno stanje v primeru 13 vrst na SPA Snežnik – Pivka, Reka – dolina, Slovenske gorice - doli, Goričko, Mura, Drava, Krakovski gozd – Šentjernejsko polje, Ljubljansko barje, Cerkniško jezero, Planinsko polje in Kras. Najbolj problematična je intenzifikacija kmetijstva, še zlasti zgodnja košnja, pretirano gnojenje, zmanjševanje deleža travnikov in mokrišč, s čimer se krčita obseg in kakovost habitatov. To se odraža na upadajočih populacijskih trendih kosca, velikega škurha, repaljščice in pribe. V primeru velikega skovika, črnočlega srakoperja in pisane penice je kot dodaten negativen vpliv zabeleženo tudi siromašenje mozaične kulturne krajine (npr. izginjanje mejic, grmišč) in izginjanje travniških sadovnjakov. Zlatovranko in južno postovko že

Komentar [P34]: Ali gre res za različne vrsta ????

Komentar [P35]: Ali gre res za različne vrsta ????

štejemo med izumrle vrste. Problematično je tudi zaraščanje oziroma opuščanje rabe suhih travnikov, s čimer se zmanjšuje habitat kotorne, rjave cipe in vrtnega strnada.

Med gozdnimi vrstami ptic izstopa problematika gozdnih kur (gozdni jereb, divji petelin, ruševca) ter belohrbtega in triprstega detla v SPA Jelovica, Pohorje, Kočevsko-Kolpa in Trnovski gozd. Ključen vzrok upadanja populacij v primeru navedenih vrst je krčenje in fragmentacija habitata. Populacije gozdnih kur upadajo zaradi zaraščanje košenic, planin, gozdnih robov, krčenja in degradacije značilnega habitata, neuskkljenosti z LUN in motenj, ki jih povzročata množični turizem in rekreacija. Upadanje populacij belohrbtega in triprstega detla je posledica krčenja habitata, ki ga predstavljajo gozdovi z velikim deležem odmrle lesne mase.

Komentar [P36]: Predlagam razlago kratic

Neugodno ohranitveno stanje je bilo zabeleženo tudi pri več vrstah, vezanih na sladkovodne habitate in mokrišča v okviru SPA Reka – dolina, Mura, Drava, Krakovski gozd – Šentjernejsko polje in Cerkniško jezero. Najbolj zaznaven vpliv oziroma posledice so pustile regulacije nižinskih rečnih odsekov in njihovih pritokov. Z regulacijo brežin se so se zmanjšale gnezdilne možnosti breguljke in vodomca, s spremembo rečne dinamike navadne čigre, rečnega galeba in vodomca, z degradacijo prodišč pa malega deževnika in malega martinca. Zaraščanje mrtvic in izsuševanje mokrišč je neugodno vplivalo na grahasto tukulico, malo tukulico, čapljico ter rečnega in trstnega cvrčalca. Prezimujočo populacijo njivskih gosi na SPA Drava je zdesetkal lov s hrvaške strani Ormoškega jezera. Populacije nekaterih gnezdečih vrst rac, ponirkov in pobrežnikov na SPA Cerkniško jezero nihajo zlasti zaradi naravnih-okoljskih dejavnikov, npr. upada nivoja vode v obdobju gnezdenja.

Zaradi naravnih dejavnikov (močna neurja v času gnezdenja, plenilci) nihajo tudi populacije male in navadne čigre v SPA Sečoveljske soline.

Preostala poglavja imajo lasten seznam literature, predlagam ga še tukaj, npr. sklic Bibič 2007 nima zapisa.

C. OHRANITVENO STANJE VRST NA OZEMLJU CELOTNE SLOVENIJE

DOPPS pripravlja nov atlas gnezdičk Slovenije, na osnovi katerega se bo dalo sklepati o spremembah velikosti populacij vseh gnezdičk in velikosti njihovega areala glede na izhodiščno stanje (Geister 1995). Iz dostopnih podatkov za obdobje 2005-2007 (izjemoma še za 2004) je za nekaj vrst mogoče sklepati o njihovi širitvi/ krčitvi areala v Sloveniji oziroma o spremembah velikosti nacionalne populacije, dostikrat pa le o spremembah številčnosti na posameznih območjih. V Prilogi 2 so navedeni podatki o nacionalnih velikostih populacij vrst z Uredbe o Natura 2000 območjih (Ur.l. RS, št. 49/2004), ki praviloma sodijo med boljše poznane vrste. Velikosti nacionalnih populacij so povzete po Sovinc (1994), Geister (1995) in BirdLife (2004). Kjer je bilo na podlagi recentnih podatkov mogoče sklepati o spremembah areala ali velikosti nacionalnih populacij teh vrst, je to zapisano v stolpcu »Spremembe areala in velikosti populacije« v Prilogi 2, povzeto pa je tudi spodaj pod točko 1 v tem poglavju. Za ostale vrste, ki niso na Uredbi o Natura 2000 območjih, je podatkov o spremembah areala in populacijske velikosti v obdobju 2005-2007 bistveno manj, podani so v tem poglavju pod točko 2. Več zaključkov o teh vrstah bo mogoče izpeljati v naslednjem poročevalskem obdobju (2008-2010), ko bo že izdan nov atlas gnezdičk.

Komentar [P37]: Ker gre za gradivo javnega zavoda predlagam, da poglavje pričnete z navajanjem rezultatov. Nekje v nadaljevanju pa zapišite DOPPSove namene in aktivnosti.

Komentar [P38]: Zakaj samo teh 102 izbranih vrst. Po direktivi o pticah bi morali poročati o vseh prostoživečih pticah

Komentar [P39]: Nepravilno navajanje imena uredbe

1. Vrste z Uredbe o Natura 2000 območjih

Komentar [P40]: Predlagam razmislek ali to poglavje ne sodi v poglavje B kjer je govora o SPAjih

1. **Rakar:** populacija rakarja v Dragi pri Igu, kjer je najpomembnejše gnezdišče te vrste na Ljubljanskem barju, upada (Božič I.A. 2006).
2. **Mali martinec:** populacija malega martinca na SPA Drava, ki je najpomembnejše območje za to vrsto v Sloveniji, je med leti 2003 in 2006 upadla zaradi obsežnih vodnogospodarskih del na zgornji Dravi (Božič 2006).
3. **Kotorna:** populacija kotorne je zadnjih deset let povsod po Sloveniji v izrazitem upadu z morebitno izjemo zahodnih Julijskih Alp in Breginjskega Stola (Rubinič *et al.* 2006).
4. **Njivska gos:** prezimujoča populacija njivske gosi v Sloveniji je zaradi lova in preganjanja na Ormoškem jezeru, kjer je bilo prenočišče te vrste, z nekaj 1000 osebkov upadla na okoli 150 osebkov (Božič & Rubinič 2005, Štumberger 2007).
5. **Rjava cipa:** v obdobju 2005-2007 rjava cipa ni gneznila v Sečoveljskih solinah (Škornik 2007).
6. **Mali klinkač:** v obdobju 2005-2007 je najverjetneje prenehal gnezdit v Krakovskem gozdu (Hudoklin, ustno, dne 15.7.2008), kar hkrati najverjetneje pomeni izginotje vrste na nivoju države ozemlju RS.
7. **Kostanjevka:** do leta 2003 je bila kot gnezdilka znana le za Cerknjsko jezero (1-5 parov), v zadnjih letih pa je kolonizirala tudi lagune za odpadno vodo Tovarne sladkorja Ormož (2-3 para) ter vodni zadrževalnik Medvedce (3-5 parov) (Božič & Mihelič 2006). Slednji je tako najpomembnejše območje za to globalne ogrožene vrste v Sloveniji, zaradi česar je BirdLife območje maja 2008 potrdil kot 27. slovenski IBA (IBA Črete).
8. **Gozdni jereb:** populacija gozdnega jereba v Sloveniji upada (Mihelič 2004).
9. **Velika uharica:** velika uharica je bila v obdobju 2005-2007 najdena tudi v alpskem svetu Slovenije (Rubinič *et al.* 2006) ter na vzhodu Slovenije, kar pa je predvsem posledica boljše raziskanosti in ne dejanske razširitve areala vrste (Mihelič, elektronska pošta z dne 18.7.2008).
10. **Beločeli deževnik:** v Sloveniji gnezdi le v Sečoveljskih solinah in Škocjanskem zatoku. Populacija v Sečoveljskih solinah se je po letu 2005 povečala, kar je posledica ustreznega upravljanja s habitatom te vrste (Škornik 2007). V Škocjanskem zatoku so bila renaturacijska dela za vzpostavitev primernih gnezdišč zaključena šele leta 2007, pričakuje se povečanje populacije vrste (Rubinič *et al.* 2007b).
11. **Mali deževnik:** zaradi pogostih in velikih nihanj vodne gladine na SPA Drava, ki je najpomembnejše območje za malega deževnika v Sloveniji, je njegova gnezditvena uspešnost na prodiščih izredno nizka, zlasti nizka prodišča pa predstavljajo ekološke pasti oz. populacijske ponore, kar zelo negativno vpliva na stabilnost in viabilnost populacije (Božič L. 2006).
12. **Bela štoklja:** v obdobju 2005-2007 je razširila svoj gnezditveni areal v Sloveniji in sicer proti zahodu (Rubinič *et al.* 2007b).
13. **Črna štoklja:** število gnezdečih parov v Sloveniji se je v zadnjih letih povečalo (M. Perušek ustno, 22.9.2008).
14. **Duplar:** slovenska populacija se je v zadnjih letih povečala (M. Perušek ustno, 22.9.2008).
15. **Zlatovranka:** v letu 2006 je izginila z ozemlja Slovenije kot gnezdilka (Rubinič *et al.* 2006).

Komentar [P41]: Predlagam navedbo številk za koliko je upadla

Komentar [P42]: Nekonsistentni zapis: povsod upada, z morebitno izjemo. Takšni zapisi jemejejo verodostojnost poročilu

Komentar [P43]: Kaj pa je s predlogom za dopolnitev uredbe Natura 2000?

Komentar [P44]: Ali ima ta trditev verodostojne dokaze, ali gre za oceno? Sploh če primerjamo z zapisom za veliko uharico ali pa za repaljščico na Cerknjskem j.

Komentar [P45]: Predlagam zapis v številkah.

Komentar [P46]: Predlagam še kakšen zapis literature

16. **Kosec**: populacija kosca v Sloveniji je bila v obdobju 2005-2007 (336 pojočih samcev na 8 SPA) precej pod tisto iz leta 1999 (498 samcev na 8 SPA). Zlasti izrazit upad številčnosti je bil zabeležen na Ljubljanskem barju ter na nekaterih manjših SPA (Nanoščica - porečje, Planinsko polje) (Rubinič *et al.* 2007b).
17. **Srednji detel in belovrati muhar**: med Lazami in Jančami pri Ljubljani je bil leta 2005 odkrit hrastov gozd, v katerem so gnezдили srednji detli in belovrati muharji (Trontelj 2005).
18. **Črna žolna**: v letu 2005 je prvič gnezdila ob reki Dragonji v Sečoveljskih solinah (Škornik 2005) in s tem razširila svoj areal vse do obale.
19. **Velika bela čaplja**: prezimujoča populacija velike bele čaplje v Sloveniji se povečuje (Božič & Rubinič 2005, Tome *et al.* 2005), posamezni osebk pa ostajajo pri nas tudi v poletnem času.
20. **Vrtni strnad**: populacija vrtnega strnada je na Krasu, ki je najpomembnejše območje za to vrsto v Sloveniji (~~tam gnezdi večina slovenske populacije~~), je v zadnjih letih doživela močan upad številčnosti (Rubinič *et al.* 2007b).
21. **Mali muhar**: v letih 2005-2007 je bila pri Kamniški Bistrici in Kamniški Beli odkrita pomembna populacija malega muharja (Božič & Mihelič 2006, Rubinič *et al.* 2007a), zaradi česar je Zavod RS za varstvo narave ZRSVN na pobudo DOPPS na Ministrstvo za okolje MOP in prostor v začetku oktobra 2007 posredoval predlog, da se malega muharja doda na Uredbo o Natura območjih kot kvalifikacijsko vrsto za SPA Kamniško-Savinjske Alpe in vzhodne Karavanke ter da se ustrezno razširi meje tega SPA.
22. **Kozica**: gnezdenje kozice na Cerkniskem jezeru, ki je najpomembnejše območje za to vrsto v Sloveniji, v obdobju 2005-2007 ni bilo potrjeno oziroma je negotovo (Bordjan, elektronska pošta z dne 23.6.2008), na drugih lokacijah, omenjenih v Geister (1995) pa kozica ne gnezdi več.
23. **Belorepec**: v letu 2007 sta bili ob Dravi zaradi sekanja v času gnezditvene sezone uničeni dve gnezdi belorepca (Štumberger, elektronska pošta z dne 6.6.2008). V letu 2005 je bilo najdeno gnezdo v Krakovskem gozdu (Figelj 2007).
24. **Rumenonogi galeb**: edino gnezdišče rumenonogega galeba pri nas v Sloveniji je v Sečoveljskih solinah. Gnezdeča populacija se je zaradi plenjenja (lisice, kune) zmanjšala z 220 parov v letu 2005 na 70-80 parov v letih 2006-2007 (Škornik 2007). Rumenonogi galebi so leta 2007 prvič gnezдили v notranjosti Slovenije in sicer na strehi poslovne stavbe v Ljubljani (Rubinič *ustno*), gnezdenje na strehi hiše pa je bilo znano že iz leta 2002 za Izolo (Glasnovič 2006).
25. **Črnoglavi galeb**: v letu 2006 je bila potrjena prva gnezditvev črnoglavega galeba v Sloveniji in sicer v mešani koloniji navadne čigre ter rečnega galeba na Ptujskem jezeru (Božič & Denac, v pripravi).
26. **Navadna in mala čigra, rečni galeb ter breguljka**: populacije teh štirih vrst so v Sloveniji postale povsem odvisne od ustreznega človekovega upravljanja z njihovimi gnezdišči, ki ga na Dravi izvajajo prostovoljci DOPPS, v Sečoveljskih solinah pa zaposleni v Krajinskem parku Sečoveljske soline. V primeru prenehanja vzdrževanja primerne habitata bi se populacije vseh štirih vrst bodisi bistveno zmanjšale ali pa v celoti izginile iz Slovenije. Navadna čigra in rečni galeb na reki Dravi naseljujeta umetna gnezdišča (gnezdilni splavi, umetni otoki, betonski podstavki daljnovodov), večinoma oblikovana posebej zanj, saj naravnih zaradi zaježitev reke Drave ni več. Edino slovensko gnezdišče male čigre je v Sečoveljskih solinah. V obdobju 2005-2007 se je gnezdeča populacija

Komentar [P47]: Predlagm ločen in konsistenten zapis

Komentar [P48]: Številčna?

Komentar [P49]: Nepravilno navajanje akta

te vrste sicer močno povečala (25-32 parov), vendar velik problem predstavljajo poletna neurja in plenilci, zaradi česar je gnezditveni uspeh nizek. Naselitev na nova peščena gnezdišča, urejena v letu 2006, so tako mali kot navadni čigri v KPSS v letu 2007 preprečili napadi sivih vran (Škornik 2007).

27. **Veliki žagar:** populacija prezimujočih velikih žagarjev se je v Sloveniji v zadnjih letih povečala. Najpomembnejše območje za to vrsto v Sloveniji je reka Drava, podatki IWC pa kažejo, da je za velike žagarje pomemben tudi alpski del Drave med Libeličami in Selnico ob Dravi in ne le del Drave, ki že ima status SPA (Božič & Mihelič 2006). Zaved RS za varstvo narave ZRSVN je zato na Ministrstvo za okolje in prostor MOP v začetku oktobra 2007 posredoval predlog, da se ustrezno razširi meje SPA Drava. Vrsta je poleg tega v obdobju 2005-2007 pričela gnezdit na Dravinji (Štumberger pisno, elektronska pošta z dne 8.11.2007) ter na Soči (Marušič 2007). To sta doslej - poleg Save pri Trbojskem jezeru - drugo in tretje znano gnezdišče v Sloveniji.
28. **Čebelar:** v letu 2005 je prvič gnezdil v Sečoveljskih solinah (Škornik 2005 in <http://www.kpss.si/gospodarjineba/166>), vendar v letih 2006 in 2007 ni bil več opažen (Škornik 2007).
29. **Veliki skovik:** za velikega skovika je ocena 800-1300 gnezdečih parov v Sloveniji (BirdLife 2004) najverjetneje pretirana, zlasti ob upoštevanju dejstev, da je bila na Krasu v letu 2006 ugotovljena manjša populacija od pričakovane in da je na Goričkem v letu 2007 prišlo do 35% zmanjšanja števila pojočih samcev v primerjavi z letom 2004 (Rubinič *et al.* 2006, Rubinič *et al.* 2007b).
30. **Kormoran:** v letu 2007 je bilo precej tradicionalno zasedenih prenočišč kormoranov praznih ali pa so imela majhno število kormoranov (Rubinič & Božič 2007).
31. **Triprsti detel:** zaradi zmanjševanja deleža jelke v sestojih (sušenje, način gospodarjenja) se je velikost primernega habitata za triprstega detla na Kočevskem skrčila, ta trend pa se pričakuje tudi v nadaljnjih letih (Pežušek 2006).
32. **Rjavovrati ponirek:** gnezdenje rjavovratega ponirka na edinem slovenskem gnezdišču, Cerknškem jezeru, je zaradi naravnega nihanja vodostaja vsako leto negotovo (Bordjan, elektronska pošta z dne 23.6.2008).
33. **Repaljščica:** populacija repaljščice na Ljubljanskem barju, ki je za to vrsto najpomembnejše območje v Sloveniji, se je zaradi sprememb v habitatu od leta 1996 do 2006 najverjetneje razpolovila in sedaj znaša le še okoli 1000 gnezdečih parov (Denac 2007). Poleg tega podatki štetja na Cerknškem jezeru kažejo, da je bila populacijska ocena 530-880 parov (Kus Veenvliet 2002) precej pretirana - ocena za leto 2007 je med 150 in 200 pari (Bordjan, elektronska pošta z dne 23.6.2008).
34. **Pisana penica:** v letih 2005-2007 je bila odkrita močna populacija pisane penice na IBA Snežnik - Pivka, ki to območje po pomembnosti postavlja na prvo mesto v Sloveniji, medtem ko je bilo ugotovljeno, da na Krasu gnezdi bistveno manj pisanih penic od ocene iz leta 2003 (Božič 2003), kar je kombinacija dejanskega upada vrste in prvotne previsoke ocene (Rubinič *et al.* 2005, Rubinič *et al.* 2006, Rubinič *et al.* 2007b).
35. **Ruševce:** V gorskem svetu SV Slovenije (Smrekovec, Raduha, Olševa, Peca) je bila populacija med leti 1997-2004 stabilna, medtem ko na masivih južneje (Uršlja gora, Pohorje, Košenjak) številčnost naglo upada (Gulič 2008).
36. **Divji petelin:** na ozemlju celotne Slovenije je vrsta v upadanju; v alpskem svetu je aktivnih le še 44% rastišč, v dinarskem pa le še 33% (Pumat *et al.* 2007).

Komentar [P50]: številčna

Komentar [P51]: Ali ta zapis vzdrži strokovno presojo, ali gre za tendenčno/subjektivno podajanje dejstev.

37. **Rdečenogi martinec:** v letu 2005 je prvič gnezdil v Sečoveljskih solinah (Škornik 2005 in <http://www.kpss.si/gospodarjineba/146>), vendar v letih 2006 in 2007 ni bil več opažen (Škornik 2007).
38. **Priba:** populacija pribe je na Ljubljanskem barju, ki je najboljše območje za to vrsto v Sloveniji, upadla s 345 parov med leti 1990-1995 na 123 parov v 2002, upad se je nadaljeval tudi v letih 2003 in 2004, ko so bile pribe preštete na 8 vzorčnih ploskvah (2002: 93 parov, 2003: 64 parov, 2004: 55 parov) (Aleš 2005).
39. **Črnočeli srakoper:** v letih 2006-2007 so bili v Vipavski dolini odkriti gnezdeči črnočeli srakoperji (Figelj 2008).

2. Ostale vrste

1. **Poljska vrana:** leta 2004 je ponovno pričela gnezdit v Sloveniji in sicer pri Krškem, gnezdenje je bilo potrjeno tudi v letih 2005 in 2006 (Hudoklin 2007).
2. **Sabljarka:** leta 2002 in 2005 je v Sečoveljskih solinah gnezdila sabljarka, kar sta prva podatka o gnezditvi te vrste za Slovenijo (Škornik 2005), vendar v letih 2006 in 2007 ni bila opažena gnezdila (Škornik 2007).
3. **Siva čaplja:** v letu 2007 je bila odkrita prva kolonija ob reki Krki in sicer na Dvoru (Potočar Korošec 2007).
4. **Duplinska kozarka:** leta 2005 je v Sečoveljskih solinah gnezdila duplinska kozarka, kar je prvi podatek o gnezditvi za Slovenijo (Škornik 2005 in <http://www.kpss.si/gospodarjineba/109>), gnezditvev je bila nato potrjena tudi v letu 2006 (Škornik 2007).
5. **Siva gos:** leta 2007 je v Renških glinokopih gnezdila siva gos, kar je prvi podatek o gnezditvi za Slovenijo (http://www.ptice.org/index.php?option=com_content&task=view&id=68&Itemid=15).
6. **Rjavoglavi srakoper:** ta sicer domnevno izumrla gnezdilka je leta 2004 gnezdila ob reki Dragonji (Svet ptic, 2006, letnik 12, št. 1).
7. **Črnoglavi strnad:** junija 2006 je bil na podpeškem Krasu večkrat opazovan pojoči samec črnoglavega strnada, kar morda pomeni ponovno gnezditvev te sicer izumrle vrste pri nas (Svet ptic, 2007, letnik 13, št. 1).
8. **Črni škarnik:** v letu 2007 je bilo potrjeno gnezdenje v Vipavski dolini (Figelj 2008).

Komentar [P52]: Tukaj najbrž mislite na kategorijo iz Rdečega seznama

Komentar [P53]: Tukaj najbrž mislite na kategorijo iz Rdečega seznama

3. Ptice kmetijske krajine

Komentar [P54]: Ali poročanje v okviru Direktive o pticah, zahteva ločeno obravnavo ptic kmetijske krajine?

V letu 2007 se je pričelo terensko spremljanje stanja ptic kmetijske krajine, na osnovi česar se bo določal t.i. FBI (Farmland Bird Index, indeks ptic kmetijske krajine). Pri pripravi metodologije je bilo kot indikatorskih za kmetijsko krajino izbranih 29 vrst (Denac et al. 2006): bela štorčja *Ciconia ciconia*, postovka *Falco tinnunculus*, jerebica *Perdix perdix*, kosec *Crex crex*, grivar *Columba palumbus*, divja grlica *Streptopelia turtur*, vijeglavka *Jynx torquilla*, zelena žolna *Picus viridis*, veliki skovik *Otus scops*, smrdokavra *Upupa epops*, čopasti škrganec *Galerida cristata*, poljski škrganec *Alauda arvensis*, hribski škrganec *Lullula arborea*, kmečka lastovka *Hirundo rustica*, rumena pastirica *Motacilla flava*, slavec *Luscinia megarhynchos*, pogorelček *Phoenicurus phoenicurus*, prosnik *Saxicola torquata*, repaljšica *Saxicola rubetra*, rjava penica *Sylvia communis*, rjavi srakoper *Lanius collurio*, škorec *Sturnus vulgaris*, poljski vrabec *Passer*

montanus, grliček *Serinus serinus*, repnik *Carduelis cannabina*, lišček *Carduelis carduelis*, rumeni strnad *Emberiza citrinella*, plotni strnad *Emberiza citrus* in veliki strnad *Miliaria calandra*. Po prvih terenskih popisih v letu 2007 se je pokazalo, da je med ciljnim vrstami nekaj takšnih, ki so zaradi svojih specifičnih ekoloških zahtev oziroma omejenosti na določene geografske regije ali tipe kmetijske krajine ter zaradi razlik v zgradbi kmetijske krajine med geografskimi regijami (alpski, panonski, sredozemski in dinarski svet) v Sloveniji bodisi 1) neprimerne kot indikatorji ali 2) neprimerne kot indikatorji na nivoju Slovenije, hkrati pa primerne kot indikatorji za posamezno geografsko regijo. Za nekatere vrste bodo njihovo primernost pokazali šele nadaljnji popisi. Med zgoraj naštetimi indikatorskimi vrstami kmetijske krajine je 12 takšnih, ki imajo na enem ali več SPA status kvalifikacijske vrste (bela štoklja, kosec, vijeglavka, veliki skovik, smrdokavra, hribski škranec, rumena pastirica, slavec, pogoreček, repaljščica, rjava penica, rjavi srakoper). Nekatere od teh se že spremlja v okviru monitoringa ptic na SPA (tabela 5), medtem ko je večina SPA zelo slabo pokrita s transekti za FBI, kar bi bilo glede na pomen teh območij za varstvo ptic smiselno v prihodnosti izboljšati (Božič 2007).

Viri (za poglavje C in Prilogo 2):

Aleš, K. (2005): Populacijska dinamika in gnezditvena biologija pribe *Vanellus vanellus* na Ljubljanskem barju. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.

BirdLife International (2004): Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. BirdLife Conservation Series No. 12. BirdLife International, Cambridge.

Božič, L. (2003): Mednarodno pomembna območja za ptice Slovenije 2. Predlogi Posebnih zaščitnih območij (SPA) v Sloveniji. Monografija DOPPS št. 2. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

Božič, L. (2006): Popis gnezdičk rečne struge in upravljalne smernice za kvalifikacijske vrste ptic na območju Natura 2000 SI5000011 Drava. Končno poročilo v okviru projekta Trajnostno upravljanje območja reke Drave (Phare čezmejno sodelovanje Slovenija/Avstrija 2003 – Čezmejno ohranjanje biotske raznovrstnosti in trajnostni razvoj). Naročnik: Mariborska razvojna agencija, Maribor. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

Božič, L. (2007): Monitoring splošno razširjenih vrst ptic v letu 2007 za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine. Končno poročilo. Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

Božič, L., & B. Rubinič (2005): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Januarsko štetje vodnih ptic (IWC). Tretje vmesno poročilo, april 2005. DOPPS, Ljubljana.

Božič, L., & T. Mihelič (2006): Predlogi novih oziroma predlagane razširitve obstoječih Posebnih območij varstva (SPA). Dopis, naslovljen na ZRSVN, z dne 20.12.2006. DOPPS, Ljubljana.

Božič, L., & D. Denac (v pripravi): Prvo gnezdenje črnoglavega galeba *Larus melanocephalus* v Sloveniji. *Acrocephalus*.

Božič, I.A. (2006): Ribniki v dolini Drage pri Igu na Ljubljanskem barju. *Proteus* 69 (3): 109-118.

Denac, K., Figelj, J., & T. Mihelič (2006): Strokovne podlage za določitev indeksa ptic kmetijske krajine (Farmland Bird Index) in njegovo spremljanje. Končno poročilo. Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

Denac, D. (2007): Populacijska dinamika repaljščice (*Saxicola rubetra*) v mozaiku nižinskih habitatnih tipov. Doktorska disertacija, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Oddelek za biologijo.

Figelj, A. (2007): Belorepec *Haliaeetus albicilla*. *Acrocephalus* 28 (134): 128.

Figelj, A. (2008): Delo severno primorske sekcije. *Svet ptic* 14 (3): 21-22.

Geister, I. (1995): Ornitološki atlas Slovenije. DZS, Ljubljana.

Glasnovič, P. (2006): Rumenonogi galeb *Larus michahellis*. *Acrocephalus* 27 (128-129): 102.

Gulič, J. (2008): Vpliv heterogenosti krajinske matice na disperzijo in povezanost habitata ruševca (*Tetrao tetrix* L.) v severovzhodni Sloveniji. Doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.

Hudoklin, A. (2007): Poljska vrana *Corvus frugilegus* ponovno gnezdi v Sloveniji. *Acrocephalus* 28 (132): 35-36.

Kus Veenvliet, J. (2002): Izbira habitata travniških ptic na Cerkniškem polju. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.

Marušič, S. (2007): Veliki žagar *Mergus merganser*. *Acrocephalus* 28 (134): 128.

Mihelič, T. (2004): Prezrti gozdni petelinček – gozdni jereb (*Bonasa bonasia*). *Svet ptic* 10 (3): 6-9.

Potočar Korošec, T. (2007): Siva čaplja *Ardea cinerea*. *Acrocephalus* 28 (134): 127.

Purnat, Z., Čas, M. & M. Adamič (2007): Problematika ohranjanja habitata divjega petelina *Tetrao urogallus* na Menini (osrednja Slovenija) in vpliv pašništva. *Acrocephalus* 28 (134): 105-118.

Rubinič, B., Mihelič, T. & L. Božič (2005): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Rezultat popisov v sezoni 2005. Četrto vmesno poročilo, september 2005. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

Rubinič, B., Božič, L., Denac, D. & P. Kmedl (2006): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Rezultat popisov v gnezditveni sezoni 2006. Vmesno poročilo, september 2006. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

Rubinič, B. & L. Božič (2007): Monitoring populacij izbranih vrst ptic 2006/07. Rezultati popisa beloglavega jastreba jeseni 2006 in januarskega štetja vodnih ptic (IWC) 2007. Končno poročilo, marec 2007. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

Rubinič, B., Mihelič, T., Denac, D. & T. Jančar (2007a): Poročilo monitoringa izbranih vrst ptic na posebnih območjih varstva (SPA). Rezultati popisov v gnezditveni sezoni 2007. Poročilo, oktober 2007. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

Rubinič, B., Božič, L., Denac, D. & P. Kmedl (2007b): Poročilo monitoringa izbranih vrst ptic na posebnih območjih varstva (SPA). Rezultati popisov v gnezditveni sezoni 2007. Končno poročilo, november 2007. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana.

Rubrika »Ptice naših krajev« v reviji *Svet ptic*

Komentar [P55]: Neustrezno citiranje, predlagam navedbo vsakega zapisa posebej.

Sovinc, A. (1994): Zimski ornitološki atlas Slovenije. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana.

Škornik, I. (2005): Naravovarstveni monitoring Sečoveljskih solin v letu 2005. KPSS, Sečovlje.

Škornik, I. (2007): Naravovarstveni monitoring Sečoveljskih solin 2006-2007. KPSS, Sečovlje.

Štumberger, B. (2007): 20 let pobojev vodnih ptic na Ormoškem jezeru. *Svet ptic* 13 (1): 26.

Tome, D., Sovinc, A. & P. Trontelj (2005): Ptice Ljubljanskega barja. Monografija DOPPS št. 3. Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Ljubljana. 417 str.

Trontelj, P. (2005): Srednji detel *Dendrocopos medius* in belovrati muhar *Ficedula albicollis*. *Acrocephalus* 26 (125): 109-110.

D. UKREPI, SPREJETI ZA VARSTVO PTIC V SPA

1. Naravovarstvene smernice

Zavod RS za varstvo narave je v obdobju 2005-2007 pripravil 236 naravovarstvenih smernic, ki se nanašajo na vseh 26 SPA (tabela 2). Naravovarstvene smernice se uporabljajo kot strokovna podlaga s področja ohranjanja narave za pripravo prostorskih planov in posegov ter načrte rabe naravnih dobrin. Upoštevanje smernic se preverja v upravnem postopku sprejemanja prostorskega plana. ZRSVN je v obdobju 2005-2007 pripravil 236 naravovarstvenih smernic, ki se nanašajo na vseh 26 SPA (tabela 2).

Tabela 2: Število naravovarstvenih smernic na posameznem SPA v obdobju 2005-2007

Ime SPA	2005	2006	2007
Banjšice	1	-	-
Cerkniško jezero	-	1	1
Drava	3	16	-
Dravinjska dolina	3	3	-
Goričko	-	3	1
Jelovica	1	6	1
Julijske Alpe	3	9	4
Kamniško-Savinjske Alpe in vzhodne Karavanke	4	7	3
Kobariški Stol in Planja	1	-	-
Kočevsko - Kolpa	7	8	8
Kozjansko - Dobrava - Jovski	1	3	3
Krakovski gozd - Šentjermejsko polje	2	6	5
Kras	3	4	3
Ljubljansko barje	5	7	1
Mura	1	3	10
Nanoštica - porečje	-	4	-
Planinsko polje	-	2	2
Pohorje	7	6	6
Posavsko hribovje - ostenje	4	10	3
Reka - dolina	3	-	-
Sečoveljske soline	2	1	-
Slovenske Gorice	1	1	6
Snežnik - Pivka	6	5	2
Škocjanski zatok	2	2	-
Trnovski gozd	-	1	3
Trnovski gozd - južni rob in Nanos	1	3	2

Skupaj	61 smernic	111 smernic	64 smernic
--------	------------	-------------	------------

2. Program razvoja podeželja

Naslednji sklop ukrepov, sprejetih za ohranjanje ugodnega stanja ptic v SPA, se nanaša na vzdrževanje primernih habitatov z ohranjanjem ustrezne ekstenzivne kmetijske rabe v okviru Programa razvoja podeželja (PRP). Subvencije PRP so bile na SPA v letu 2007 podeljene skupaj za 29921 ha kmetijskih zemljišč, vendar je treba opozoriti, da so v tej številki zaradi možnosti kombiniranja dveh ali več KOP ukrepov na isti površini zajete podvojene oz. pomnožene površine in da je bilo dejanskih površin pod KOP ukrepi manj (Priloga 3). Zaskrbljujoče so izjemno majhne površine nekaterih bistvenih ukrepov za varstvo travniških vrst ptic (npr. ukrepa VTR in STE), zelo majhne pa so tudi površine pod ukrepom TSA. Poleg tega se ti ukrepi pojavljajo le na majhnem številu SPA s pomembnimi deleži populacij ogroženih travniških vrst ptic (npr. kosec, repaljščica, veliki škurh, priba ipd.). Velikost površin pod ukrepi, zlasti specifičnimi, kot so VTR, STE in TSA, je v prihodnosti treba povečati ter ciljno usmeriti na SPA in vrste z neugodnim ohranitvenim stanjem. Glede na dejstvo, da so vsi ukrepi z izjemo ekološkega kmetijstva do nadaljnjega zaprti za vstop novih kmetovalcev v shemo, bo ta cilj težko oziroma nemogoče uresničiti.

Komentar [P56]: Prosim za pojasnilo kratic v tabeli in za razlago števil, na kaj se nanašajo na površino na evre?

3. Renaturacije in pogodbeno varstvo

Renaturacije in pogodbeno varstvo so se izvajali zlasti v okviru različnih projektov in so zajeli predvsem SPA (z izjemo spodaj naštetega ribnika Vrbje).

Dva projekta Life, ki sta potekala na slovenski obali v obdobju 2005-2007, sta bila usmerjena v renaturacijo degradiranega brakičnega zaliva pri Kopru (Škocjanski zatok) oziroma delno opuščeni solin (Sečoveljske soline). V Škocjanskem zatoku je bilo odstranjenega 200.000 m³ sedimenta iz lagune, restavrirani so bili brakični habitatni tipi, očiščeni dotoki sladke in morske vode v laguno ter oblikovana sladkovodna mokrišča kot nadomestni habitat (LIFE00NAT/SLO/007226, <http://www.skocjanski-zatok.org/index.php?idv=28>). V Sečoveljskih solinah so bili v okviru projekta oblikovani gnezdilni otoki za malo (*Sterna albifrons*) in navadno čigro (*Sterna hirundo*) ter obnovljene brežine in nasipi, ki omogočajo nadzor nad vodnim režimom (LIFE03NAT/SLO/000076, Škornik 2007, <http://www.kpss.si/life/271>)

Projekt Life "Vzpostavitev dolgoročnega varstva kosca (*Crex crex*) v Sloveniji" je bil izveden na SPA Ljubljansko barje, Cerkniško jezero in Nanoščica – porečje (LIFE03NAT/SLO/000077, <http://www.life-kosec.org/>). Njegov namen je bil zagotoviti dolgoročno varstvo kosca v Sloveniji preko zagotavljanja ustreznega upravljanja s travniškimi habitatmi in renaturacije koščevega habitata na nekaterih lokacijah. Na Ljubljanskem barju je bil v okviru projekta ustanovljen Naravni rezervat Iški morost (65 ha), v katerem je bilo 8 ha grmovja zmulčanega in spremenjenega nazaj v travnike. Na Cerkniškem jezeru je Notranjski regijski park odkupil 133.3 ha najboljših vlažnih travnikov za kosca, ki bodo poslej upravljani na naravi prijazen način. V porečju

Nanoščice je bila za leti 2005-2006 podpisana pogodba za ustrezno upravljanje (pozna košnja) s 25 ha vlažnih travnikov.

V okviru projekta Life "NATURA 2000 v Sloveniji – upravljavski modeli in informacijski sistem" je bilo v Jovsih, ki so del SPA Kozjansko – Dobrava – Jovsi, pozno pokošenih 100 ha travnikov, 60 ha opuščenih travnikov pa je bilo renaturiranih v travnike, ki bodo dolgoročno služili ohranitvi kosca. V gozdu Dobrava je bila vzpostavljena mreža 100 ekocelic, starih dreves hrasta doba, ki jih je 76 lastnikov dalo v zakup za obdobje 10 let (LIFE04NAT/SI/000240, http://www.zrsvn.si/life/dokumenti/43/2/2008/Laymans_report_628.pdf, http://www.zrsvn.si/life/dokumenti/52/2/2007/Sto_ekocelic_v_gozdu_Dobrava_515.pdf).

V okviru projekta Phare "Ekološko-turistična obogatitev ribnika Vrbje" je bila narejena renaturacija nekaterih ekološko pomembnih habitatov (http://www.ribnik-vrbje.si/o_projektu).

Pozimi leta 2005 je bil na Ptujskem jezeru, ki je del SPA Drava, kot rezultat sodelovanja Dravskih elektrarn Maribor in DOPPS izdelan umetni gnezdilni otok za navadno čigro in rečnega galeba (*Larus ridibundus*). (<http://www.dem.si/slo/novinarskosredisce/sporocilazamedije/108>).

Dva projekta Life sta se začela v letu 2006: "Ohranjanje biotske raznovrstnosti reke Mure v Sloveniji – Biomura" (LIFE06NAT/SI/000066, <http://www.biomura.si/slo/default.aspx>) in "Presihajoče Cerkniško jezero" (LIFE06NAT/SLO/000069, <http://life.notranjski-park.si/>). Cilj projekta na Muri je zaščita habitatnih tipov in vrst s Habitatne in Direktive o pticah. Del aktivnosti bosta predstavljala tudi renaturacija in vzdrževanje različnih mokriščnih habitatnih tipov na 15.2 km² poplavnice in 8.3 km toka reke Mure, kar bo koristilo tudi vodnim vrstam ptic (*Ciconia ciconia*, *C. nigra*, *Ixobrychus minutus*, *Porzana porzana*, *P. parva*). Glavni cilji projekta na Cerkniškem jezeru so renaturacija dveh vodotokov, čiščenje grmovja in dreves z zaraščajočega se prehodnega barja Dujice in nakup 250 ha površin, ki bodo nato upravljane na naravi prijazen način.

4. Operativni program upravljanja z Natura 2000 območji

Operativni program upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2007-2013 (OPAN), ki ga je Vlada RS potrdila oktobra 2007, za večino vrst na posameznih SPA določa podrobne varstvene cilje in ukrepe ter usmeritve za njihovo doseganje. Varstveni ukrepi za posamezno vrsto na posameznem SPA so izpisani v Prilogi 1.

5. Upravljavski načrti

Upravljavski načrti (UN) so bili v obdobju 2005-2007 pripravljene ali so bili v pripravi za naslednja zavarovana območja (ki se v večini primerov prekrivajo s posameznimi SPA):

1. Krajinski park Sečoveljske soline: UN je bil pripravljen kot del projekta Life LIFE03NAT/SLO/000076 (<http://www.kpss.si/life/271>)

2. Naravni rezervat Škocjanski zatok: UN je bil pripravljen kot del projekta Life LIFE00NAT/SLO/7226 in potrjen na Vladi RS dne 30.8.2007 (<http://www.uradni-list.si/1/ulonline.jsp?urlid=200783&dhid=91507>)
3. Notranjski regijski park: UN za Cerkniško jezero je v pripravi kot del projekta Life LIFE06NAT/SLO/000069 (<http://life.notranjski-park.si/>)
4. Kozjanski regijski park: UN je v pripravi (<http://www.kozjanski-park.si/>)
5. Krajinski park Goričko: UN je v pripravi (Dešnik S. ustni vir, dne 9.7.2008)
6. Triglavski narodni park: UN je v pripravi (<http://www.tnp.si/>)
7. Naravni rezervat ribniki Podvinci: v okviru projekta Phare je bil izdelan osnutek integralnega načrta upravljanja (http://www.rec-lj.si/publikacije/REC_zbornik_Cezmejno_ohranjanje_biotske.pdf)

Poleg tega sta bila izdelana še dva upravljavska načrta na Natura 2000 območjih:

1. SPA Drava: UN je bil pripravljen kot del projekta Phare "Trajnostno upravljanje območja reke Drave" (<http://www.mra.si/vsebina2.php?ID=1096>)
2. pSCI Karavanke: v okviru projekta Phare je bil izdelan osnutek načrta upravljanja (http://www.rec-lj.si/publikacije/REC_zbornik_Cezmejno_ohranjanje_biotske.pdf)

E. UKREPI, SPREJETI ZA VARSTVO PTIC V ŠIRŠI KRAJINI

1. Program razvoja podeželja in naravovarstvene smernice

Najpomembnejši ukrep, sprejet za varstvo ptic v širši krajini, je sistem subvencij za ohranjanje varstveno pomembnih kmetijskih rab v okviru Programa razvoja podeželja. Podatki v tabeli 3 se nanašajo na obdobje 2005-2007 in na ekološko pomembna območja (EPO), ki zajemajo tudi SPA.

Tabela 3: Površine pod posameznimi KOP ukrepi na EPO za obdobje 2005-2007

LETO	EK (ha)	ETA (ha)	HAB (ha)	GRB (ha)	PP+PPP (ha)	S35+S50 (ha)	TSA (ha)	VTR (ha)	STE (ha)
2005	9.982	7.148	539	31	6.649	6.587	126		
2006	13.299	7.082	764	42	4.383	15.009	128		
2007	14.905	9.074	755	110	6.519	17.821	195	310	26

Komentar [P57]: ??

Komentar [P58]: Prosim za pojasnilo kratic

ZRSVN je v obdobju 2005-2007 pripravil 223 naravovarstvenih smernic za tiste dele EPO, ki se ne prekrivajo z SPA (2005: 49 smernic, 2006: 94 smernic in 2007: 80 smernic).

2. Predlogi zavarovanj

V letu 2005 je ZRSVN izdelal strokovne podlage in/ali podal strokovne predloge za zavarovanje naslednjih območij, ki so pomembna tudi za ptice:

- strokovni predlog za zavarovanje ribnika Vrbje pri Žalcu z zaledjem
- strokovni predlog za novelacijo odloka o zavarovanju jezerc na Bobovku
- strokovne podlage za Uredbo o Krajinskem parku Kolpa v sodelovanju z MOP

V letu 2006 je ZRSVN izdelal strokovne podlage in/ali podal strokovne predloge za zavarovanje naslednjih območij, ki so pomembna tudi za ptice:

- strokovni predlog za zavarovanje regijskega parka Kamniško-Savinjske Alpe
- strokovna izhodišča za pripravo novega zakona o Triglavskem narodnem parku
- prva faza priprave strokovnih podlag za zavarovanje Ljubljanskega barja
- prva faza strokovnih podlag za Krajinski park Rački ribniki-Požeg
- strokovne podlage za zavarovanje ribnikov Podvinci in Pacinje
- dopolnitev strokovnih podlag za Uredbo o Krajinskem parku Kolpa
- strokovni predlog za začasno zavarovanje reke Dragonje s pritoki

V letu 2007 je ZRSVN izdelal strokovne podlage in/ali podal strokovne predloge za zavarovanje naslednjih območij, ki so pomembna tudi za ptice:

- dopolnitve strokovnih podlag za Regijski park Kamniško-Savinjske Alpe
- dopolnitev strokovnih podlag za jezerca na Bobovku
- druga faza priprave strokovnih podlag za zavarovanje Ljubljanskega barja (strokovna izhodišča za varstvo narave v Krajinskem parku Ljubljansko barje, strokovne podlage za ustanovitev Krajinskega parka Ljubljansko barje)
- dokončanje strokovnih podlag za spremembo zavarovanja KP Rački ribniki-Požeg (z nivoja občinskega na nivo državnega zavarovanja)

F. IZOBRAŽEVANJE V ZVEZI Z VARSTVOM PTIC

V sklopu izobraževalnih aktivnosti je ZRSVN za različne deležnike ter splošno javnost pripravil informativna predavanja in predstavitve Posebnih območij varstva (SPA). Predstavitve v zvezi z varstvom ptic so bile vključene tudi v programe drugih izobraževalnih dogodkov (naravoslovni tabori). Veliko izobraževalnih aktivnosti je bilo organiziranih za šolajočo se mladino. Treba je poudariti, da se izobraževanje o Posebnih območjih varstva prepleta z izobraževanjem o Naturi 2000, zato je razmejitev težavna.

Tudi zaposleni na ZRSVN so se udeleževali izobraževanj in tako izpopolnjevali svoje znanje o Naturi 2000.

G. INFORMIRANJE V ZVEZI Z VARSTVOM PTIC

Za potrebe informiranja predvsem splošne javnosti in ključnih deležnikov je ZRSVN pripravil večje število prispevkov v lokalne medije (časopisni članki, radijske in televizijske oddaje). Izdano je bilo večje število publikacij, namenjenih predstavitvi območij, pomembnih za ptice.

Informiranje o SPA je kontinuiran proces in se zelo prepleta z informiranjem o Posebnih ohranitvenih območjih (pSCI).

H. KOMUNICIRANJE V ZVEZI Z VARSTVOM PTIC

ZRSVN že vrsto let izvaja aktivno komunikacijo s ključnimi deležniki in predstavitve območij, pomembnih za varstvo ptic. Komuniciranje zajema različne deležnike (od primarnih do sekundarnih in terciarnih, torej od županov občin, občinskih struktur do lastnikov zemljišč in uporabnikov prostora – npr. plezalci). Komunikacija se je izvajala po prioritetah. Pogosto se je komuniciranje o SPA prepletalo s komunikacijo o območjih Natura 2000 na splošno.

Leta 2005 je bilo **144** različnih predstavitev Nature 2000 različnim deležnikom, leta 2006 **123**, leta 2007 pa **110**.

Pregled pomembnejših dejavnosti na področju izobraževanja, informiranja in komuniciranja v zvezi z varstvom ptic je predstavljen v tabeli 4.

Tabela 4: Pregled izobraževalno-komunikacijskih aktivnosti ZRSVN na področju SPA in območij Natura 2000 za obdobje 2005-2007

Ukrep	Ukrep pripravil, izvedel	Učinek ukrepa
Publikacija »Natura 2000 v Sloveniji – Ljudje z naravo, narava za ljudi«	ZRSVN	Naklada zloženke 20.000, namenjena promociji Nature 2000 širši javnosti
Publikacija »People with nature, nature for people«	ZRSVN	Naklada zloženke 5.000, namenjena promociji Nature 2000 širši javnosti
Publikacija »Krasinec – belokranjska vas štorcelj«	ZRSVN	Naklada 200, namenjena lokalnim prebivalcem
Projekt »V objemu kočevskih gozdov« (IPAM)	ZRSVN, ZGS	<ul style="list-style-type: none"> - Publikacija »V objemu kočevskih gozdov« v slovenskem (10.000 kom) in angleškem jeziku (2.000 kom). - Plakat Kozača (5.000 kom) - Prispevek v lokalni časopis Kočevski KAM - Enourna pogovorna oddaja na lokalnem raduju Univox - Dva panoja (10 kom), posredovani OŠ in SŠ, knjižnici, CŠOD v občini Kočevje - 2 pojasnjevalni tabli (10 kom), postavljeni na 6 različnih lokacijah v občini Kočevje <p>Namen projekta: informiranje splošne javnosti, lokalnega prebivalstva</p>
Prispevek »Akcijski načrt za varstvo ruševca na Košenjaku«	ZRSVN	Objava v Acrocephalusu (februar 2005)
Prispevki v Dolenjski list	ZRSVN	<ul style="list-style-type: none"> - Pinože so odletele - Obnemogla velika bobnarica

		<ul style="list-style-type: none"> - Edina gnezdilna kolonija poljskih vran pri nas - Štetje koscev v Jovsih - Ostrog – vas črnočelih srakoperjev - Rečni galebi na Krki - Gnezda za štoklje pripravljena - Postovka (<i>Falco tinnunculus</i>) - Bela pastirica - Švicarska štoklja v Dobravi - Orel belorepec na Dolenjskem - Belohrbti detel v Kobili - Poljska vrana <i>Corvus frugilegus</i> ponovno gnezdi v Sloveniji - Štoklje se vračajo - Breguljka, najmanjša lastovka - Veliki srakoper
Dobrava – Jovsi, nova Ramsarska lokaliteta v <i>Novi izzivi za ohranjanje mokrišč v 21. stoletju</i>	ZRSVN, MOP	Publikacija izdana ob Dnevu mokrišč
Prispevek »Iz življenja zadnjih parov črnočelih srakoperjev v Sloveniji«	ZRSVN	Objavljeno v reviji Svet ptic
Prispevek »Present situation of Black Grouse in Slovenia«	ZRSVN	Black Grouse, an endangered species; Ruthin, North Wale, RSPB, Council for Wales
Publikacija »Biološko raziskovalni tabor LIG 2004«	ZRSVN	Poročilo o delu Ornitološke skupine
Publikacija »Biološko raziskovalni tabor BREGINJ 2005«	ZRSVN	Poročilo o delu Ornitološke skupine
Publikacija »Biološko raziskovalni tabor NOVAKI 2006«	ZRSVN	Poročilo o delu Ornitološke skupine
Priprava naravoslovnega filma Dobrava in Jovsi	ZRSVN	Prispevek za revijo Svet ptic
Prispevek »Kobilar, vuga,..«	ZRSVN	
Prispevek »Jovsi – the cultural landscape and a sanctuary of endangered species«	ZRSVN	Predstavitve na IALE World Congress 2007; Wageningen, Nizozemska; julij 2007
Prispevek »Habitat selection of Scops Owl (<i>Otus scops</i>) on Ljubljansko barje (central Slovenia) in 2004-2006«	ZRSVN	Prispevek na World Owl Conference; Groningen, Nizozemska; oktober 2007
Publikacija »Naravoslovna informacijska soba Kapele«	ZRSVN	Publikacija v sklopu projekta LIFE »Natura 2000 v Sloveniji,...« 5000 kom
Publikacija »Opazovalni stolp ob učni mlaki v Jovsih«	ZRSVN	Publikacija v sklopu projekta LIFE »Natura 2000 v Sloveniji,...« 5000 kom
Publikacija »Mokrotni travniki so zakladnica narave Jovsov«	ZRSVN	Publikacija v sklopu projekta LIFE »Natura 2000 v Sloveniji,...« 5000 kom
Publikacija »Ohranimo drevesa z dupli za ptice v Dobravi«	ZRSVN, ZGS	Publikacija v sklopu projekta LIFE »Natura 2000 v Sloveniji,...«
Publikacija »Sto ekocelic v gozdu Dobrava«	ZRSVN, ZGS	Publikacija v sklopu projekta LIFE »Natura 2000 v Sloveniji,...« 5000 kom
Publikacija »Snežnik, izjemna raznolikost narave«	ZRSVN, ZGS	Publikacija v sklopu projekta LIFE »Natura 2000 v Sloveniji,...«

		5000 kom
Publikacija »Snežnik, the exceptional diversity of nature«	ZRSVN, ZGS	Publikacija v sklopu projekta LIFE » Natura 2000 v Sloveniji,...« 5000 kom
Publikacija »Jovsi in Dobrava – biser narave Posavja«	ZRSVN	Publikacija v sklopu projekta LIFE » Natura 2000 v Sloveniji,...« 5000 kom
Publikacija »Jovsi in Dobrava – pearls of nature in the Lower Sava Basin«	ZRSVN	Publikacija v sklopu projekta LIFE » Natura 2000 v Sloveniji,...« 5000 kom
Publikacija »Jelovica, zavetje tišine«	ZRSVN	Publikacija v sklopu projekta LIFE » Natura 2000 v Sloveniji,...« 5000 kom
Publikacija »Jelovica – the shelter of silence«	ZRSVN	Publikacija v sklopu projekta LIFE » Natura 2000 v Sloveniji,...« 5000 kom
Delovni listi »Drevesa z dupli«	ZRSVN	Publikacija v sklopu projekta LIFE » Natura 2000 v Sloveniji,...«
Delovni listi in ovoj »Spoznavanje narave ob koščevi poti«	ZRSVN	Publikacija v sklopu projekta LIFE » Natura 2000 v Sloveniji,...«
Sporočila za medije	ZRSVN	<ul style="list-style-type: none"> - Bomo tudi v prihodnje pri nas lahko opazovali čmočele srakoperje? - Kako plodno je bilo letošnje leto? (štorklje) - Otvoritev stolpa za opazovanje ptic v Jovsih - Uničenje dela gnezdilne stene v gramoznici Vrbina pri Brežicah - Predstavitve zloženke in naravoslovnega filma o Jovsih in Dobravi ter popis kosca v Jovsih - Štorklja sprejela predstavljeno gnezdo - Selili bomo gnezdo bele štorklje - ZRSVN in Elektro Maribor rešila še eno štorkljinno gnezdo <p>Sporočila so bila poslana vsem večjim slovenskim medijem (tiskani, radio, televizija), pa tudi manjšim lokalnim medijem</p>
Biološko raziskovalni tabor »BREGINJ 2005«	ZRSVN	Delo omitološke skupine
Biološko raziskovalni tabor NOVAKI 2006	ZRSVN	Delo omitološke skupine
Izdelava označevalnih tabel na območju Jovsov	ZRSVN	Table postavljene na vseh pomembnih vstopnih točkah na območju
Razstava Natura 2000 na Dolenjskem in Beli krajini	ZRSVN	Razstava gostovala na številnih lokacijah
Potujoča razstava »Natura 2000«	ZRSVN	Vsaj 4 postavitve. Ob postavitvi tudi predavanje za širšo javnost
Predavanje za zaposlene v Kozjanskem regijskem parku	ZRSVN	
Projekt »Komunikacijska podpora implementaciji Nature 2000 v Sloveniji«	MOP, ZRSVN	Serije izobraževanj za izboljšanje komunikacijskih veščin in vsebin se je udeležilo vsaj 33 zaposlenih z ZRSVN ter številni predstavniki drugih institucij.

Serija predavanj za OŠ in SŠ o območju Jelovica v sklopu projekta LIFE	ZRSVN	
Prispevek »Natura 2000 na Ljubljanskem barju« in Prispevek »Ljubljansko barje kot ekosistem«	ZRSVN	Usposabljanje za turistične vodnike po Ljubljanskem barju
Prispevek »Raba travinja in ohranjanje biotske raznovrstnosti na Ljubljanskem barju«	ZRSVN	Izobraževanje konjerejcev na Ljubljanskem barju
Predstavitev SPA Nanoščica	ZRSVN	Predstavitev domačinom in članom društva Drobnovratnik
Predstavitev »Bogastvo Ljubljanskega barja: ga bomo znali ohraniti?«	ZRSVN	Predstavitev ob čistilni akciji »Dobimo se na Barju«
Prispevek »Ali želimo ohraniti Ljubljansko barje«	ZRSVN	Predstavitev za člane TD Škofljica
Postavitev gnezdičnih postavkov, obročkanje štorkeļ v Beli krajini in na Šentjemejskem polju	ZRSVN	Vsakoletni pregled gnezd in obročkanje mladičev
Postavitev table Štorkeļ v Beli krajini	ZRSVN	Tabla je postavljena v Zemlju
Opazovanje črnočelih srakoperjev	ZRSVN	Izobraževanje za lokalne prebivalce s poudarkom na mladih

Poleg navedenih aktivnosti so bile izvedene še številne druge, ki so bile le delno povezane z Direktivo o pticah.

I. SCHEME MONITORINGA, RAZISKOVALNE DEJAVNOSTI IN PROJEKTI

1. Sheme monitoringa

V Sloveniji so v obdobju 2005-2007 potekale naslednje sheme monitoringa:

- januarsko štetje vodnih ptic (IWC),
- monitoring gnezdič – kvalifikacijskih in ostalih vrst na Natura 2000 območjih
- monitoring avifavne s strani upravljalcev zavarovanih območij (Krajinski park Sečoveljske soline, Naravni rezervat Škocjanski zatok, Notranjski regijski park – monitoring na Cerkniškem jezeru)

IWC

Slovenija pri januarskem štetju ptic sodeluje že od leta 1985, izvaja pa ga DOPPS. Pokritost vodnih površin s popisovalci se je v letih 2005-2007 izboljšala, tako da so sedaj poleg vseh večjih rek in stoječih voda pokriti tudi nekateri manjši vodotoki in ostala manjša vodna telesa. Štetje kormoranov poteka na prenočiščih. IWC delno finančno podpira MOP.

Monitoring gnezdič – kvalifikacijskih in ostalih vrst na Natura 2000 območjih

Metodologija monitoringa in protokoli so bili razviti v letu 2004, monitoring izvaja DOPPS. Pregled seznama vrst, ki so bile spremljane v posameznih letih na posameznih SPA, je podan v tabeli 5. Na SPA Pohorje do sedaj ni bila spremljana še

nobena vrsta. Shemo delno finančno podpira MOP.

Tabela 5: Vrste, ki so bile spremljane na posameznih SPA v obdobju 2005-2007

Ime SPA	Vrsta (leto)
Goričko	<i>Ciconia ciconia</i> (2005-2007), <i>Lullula arborea</i> (2005), <i>Otus scops</i> (2007)
Cerkniško jezero	<i>Ciconia ciconia</i> (2005-2006), <i>Crex crex</i> (2005-2007), <i>Porzana parva</i> (2005), <i>Porzana porzana</i> (2005)
Sečoveljske soline	<i>Charadrius alexandrinus</i> (2005-2007), <i>Sterna hirundo</i> (2005-2007)
Jelovica	<i>Bubo bubo</i> (2006), <i>Falco peregrinus</i> (2006), <i>Picoides tridactylus</i> (2006), <i>Strix uralensis</i> (2006), <i>Tetrao urogallus</i> (2006-2007)
Dravinjska dolina	<i>Alcedo atthis</i> (2005), <i>Ciconia ciconia</i> (2005-2007)
Banjšice	<i>Lullula arborea</i> (2005)
Planinsko polje	<i>Crex crex</i> (2005, 2007)
Breginjski Stol - Planja	<i>Alectoris graeca saxatilis</i> (2007), <i>Crex crex</i> (2005-2007), <i>Gyps fulvus</i> (2005-2006)
Kozjansko – Dobrava - Jovski	<i>Ciconia ciconia</i> (2005-2007), <i>Crex crex</i> (2005-2007), <i>Dendrocopos medius</i> (2005, 2007)
Slovenske Gorice - doli	<i>Ciconia ciconia</i> (2005-2007), <i>Coracias garrulous</i> (2005-2007)
Julijske Alpe	<i>Alectoris graeca saxatilis</i> (2006-2007), <i>Aquila chrysaetos</i> (2007), <i>Bubo bubo</i> (2006), <i>Falco peregrinus</i> (2006), <i>Lagopus muta</i> (2007), <i>Strix uralensis</i> (2006)
Trnovski gozd	<i>Strix uralensis</i> (2005)
Drava	<i>Alcedo atthis</i> (2005), <i>Ciconia ciconia</i> (2005-2007), <i>Sterna hirundo</i> (2005-2007)
Kamniško-Savinjske Alpe in vzhodne Karavanke	<i>Aquila chrysaetos</i> (2007), <i>Bubo bubo</i> (2006), <i>Falco peregrinus</i> (2005), <i>Ficedula parva</i> (2007)
Nanoštica - porečje	<i>Ciconia ciconia</i> (2007), <i>Crex crex</i> (2005-2007)
Mura	<i>Alcedo atthis</i> (2005), <i>Ciconia ciconia</i> (2005-2007), <i>Dendrocopos medius</i> (2005), <i>Ficedula albicollis</i> (2006), <i>Porzana parva</i> (2005), <i>Porzana porzana</i> (2005), <i>Sylvia nisoría</i> (2006)
Škocjanski zatok	<i>Charadrius alexandrinus</i> (2005-2007)
Snežnik - Pivka	<i>Alectoris graeca saxatilis</i> (2007), <i>Aquila chrysaetos</i> (2007), <i>Bonasa bonasia</i> (2006), <i>Caprimulgus europaeus</i> (2005), <i>Crex crex</i> (2005, 2007), <i>Dendrocopos leucotos</i> (2007), <i>Gyps fulvus</i> (2005-2007), <i>Lullula arborea</i> (2005-2006), <i>Strix uralensis</i> (2005-2007), <i>Sylvia nisoría</i> (2005-2007), <i>Tetrao urogallus</i> (2007)
Ljubljansko barje	<i>Ciconia ciconia</i> (2005-2007), <i>Crex crex</i> (2005-2007), <i>Sylvia nisoría</i> (2007)
Krakovski gozd – Šentjermejsko polje	<i>Aquila pomarina</i> (2005-2007), <i>Ciconia ciconia</i> (2005-2007), <i>Dendrocopos medius</i> (2005, 2007), <i>Ficedula albicollis</i> (2006), <i>Lanius minor</i> (2005-2007)
Trnovski gozd – južni rob in Nanos	<i>Alectoris graeca saxatilis</i> (2006-2007), <i>Bubo bubo</i> (2005), <i>Ciconia ciconia</i> (2005-2006), <i>Falco</i>

	<i>peregrinus</i> (2005), <i>Gyps fulvus</i> (2005-2006), <i>Lullula arborea</i> (2006)
Kočevsko - Kolpa	<i>Strix uralensis</i> (2005-2007)
Reka - dolina	<i>Crex crex</i> (2006-2007), <i>Porzana porzana</i> (2005)
Kras	<i>Alectoris graeca saxatilis</i> (2007), <i>Bubo bubo</i> (2005), <i>Emberiza hortulana</i> (2005-2007), <i>Gyps fulvus</i> (2005), <i>Lullula arborea</i> (2005), <i>Otus scops</i> (2006), <i>Sylvia nisoria</i> (2005)

2. Raziskovalne dejavnosti in projekti v obdobju 2005-2007

Raziskovalne dejavnosti in projekte, ki se tičeje nanašajo na vrste iz Direktive o pticah, izvajajo zlasti nevladne naravovarstvene organizacije (predvsem DOPPS), upravjalci zavarovanih območij, Nacionalni inštitut za biologijo in Biotehniška fakulteta – Oddelek za biologijo in Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Univerze v Ljubljani, Oddelek za biologija Fakultete za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru (BF večinoma v obliki diplomskih, magistrskih in doktorskih nalog). Raziskovalne dejavnosti so bile pogosto tudi del LIFE, Phare in Interreg projektov - v tem poglavju (točka 2.2) so predstavljeni tisti projekti, ki so bili v obdobju 2005-2007 začeti, v teku ali zaključeni.

2.1 Raziskovalne dejavnosti, vezane na vrste z Direktive o pticah

Rezultat raziskovalnih dejavnosti, katerih predmet so bile vrste iz Direktive o pticah in njihovi habitati, so diplomske, magistrske in doktorske naloge ter članki. Spodaj je predstavljen izbor objav iz obdobja 2005-2007, še obsežnejši nabor člankov pa je na voljo v reviji *Acrocephalus* ter preko sistema COBISS (<http://www.cobiss.si/>; bibliografije raziskovalcev).

1. Aleš, K. (2005): Populacijska dinamika in gnezditvena biologija pribe *Vanellus vanellus* na Ljubljanskem barju. Diplomsko delo. Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
2. Bevk, D. (2007): Upadanje populacije divjega petelina v Škofjeloškem, Cerkljanskem in Polhograjskem hribovju. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
3. Bordjan, D. (2006a): Disperzija mladičev in dnevna počivališča lesne sove (*Strix aluco*) in kozače (*Strix uralensis*). Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
4. Bordjan, D. (2006b): Dinamika pojavljanja velikega škurha (*Numenius arquata*) na zadrževalniku Medvedce (SV Slovenija). *Acrocephalus* 27 (130-131): 131-137.
5. Bordjan, A. (2007): Vpliv zaraščanja Cerknškega polja na ptice gnezdilke. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
6. Božič, L. (2005a): Populacija kosca *Crex crex* na Ljubljanskem barju upada zaradi zgodnje košnje in uničevanja ekstenzivnih travnikov. *Acrocephalus* 26 (124): 255-272.
7. Božič, L. (2005b): Gnezditvena razširjenost in velikost populacije kosca *Crex crex* v Sloveniji leta 2004. *Acrocephalus* 26 (127): 171-179.

8. Čas, M. (2006): Fluktuacije populacij divjega petelina (*Tetrao urogallus* L.) v odvisnosti od pretekle rabe tal in strukture gozdov v jugovzhodnih Alpah. Doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.
9. Denac, D. (2006a): Resource-dependent weather effect in the reproduction of the white stork *Ciconia ciconia*. *Ardea* 94 (2): 233-240.
10. Denac, D. (2006b): Chick shelters did not prevent raptor predation on chicks in a mixed common tern *Sterna hirundo* and black-headed gull *Larus ridibundus* colony in Slovenia. *Vogelwelt* 127 (3): 187-191.
11. Denac, D. (2006c): Intraspecific exploitation competition as cause for density dependent breeding success in the white stork. *Waterbirds* 29 (3): 391-394.
12. Denac, D. (2007): Populacijska dinamika repaljščice (*Saxicola rubetra*) v mozaiku nižinskih habitatnih tipov. Doktorska disertacija, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Oddelek za biologijo.
13. Denac, K. & T. Trilar (2006): Individual recognition of scops owls (*Otus scops*) by spectrographic analysis of their calls: a preliminary study. *Razprave SAZU, Razr. naravosl. vede* 47 (3): 87-97.
14. Groznik Zeiler, K. (2005): Zgradba gozda na krajinski ravni z vidika ohranjanja biotske pestrosti na primeru žoln (Picidae) na Solčavskem. Doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.
15. Kerček, M. (2005): Ptice akumulacije Medvedce. Diplomsko delo. Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Oddelek za biologijo.
16. Koce, U. (2005): Gnezditvena ekologija malega deževnika (*Charadrius dubius*) v Ljubljanski kotlini. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
17. Kuhar, B., Kalan, G. & F. Janžekovič (2006): Prehrana lesne sove *Strix aluco* na Kozjanskem (V Slovenija). *Acrocephalus* 27 (130-131): 147-154.
18. Mihelič, T. & F. Genero (2005): Occurrence of Griffon Vulture *Gyps fulvus* in Slovenia in the period from 1980 to 2005. *Acrocephalus* 26 (125): 73-79.
19. Mihelič, T. (2007): Novi podatki o pojavljanju kotome *Alectoris graeca* na Volovji rebri (JZ Slovenija). *Acrocephalus* 28 (134): 119-125.
20. Pangerc, T. (2005): Frekvenca krmjenja mladičev pri repaljščici (*Saxicola rubetra*) in vpliv visokih steblik na lovni uspeh odraslih osebkov. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
21. Perušek, M. (2006): Vpliv ekoloških in nekaterih drugih dejavnikov na razširjenost izbranih vrt ptic v gozdovih Kočevske. Magistrsko delo. Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire.
22. Polajnar, J. & D. Bordjan (2005): Sezonska dinamika števila sivih čapelj *Ardea cinerea* ob reki Savinji med Celjem in Zidanim Mostom (SV Slovenija). *Acrocephalus* 26 (127): 181-186.
23. Purnat, Z., Čas, M. & M. Adamič (2007): Problematika ohranjanja habitata divjega petelina *Tetrao urogallus* na Menini (osrednja Slovenija) in vpliv pašništva. *Acrocephalus* 28 (134): 105-118.
24. Remec, I.Ž. (2007): Gnezditvena ekologija velikega škurha (*Numenius arquata*) na Ljubljanskem barju. Diplomsko delo. Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
25. Tome, D. (2005): Travniške ornitocenoze dnevno aktivnih gnezdilcev v JZ Sloveniji. *Annales* 15 (1): 115-120.

26. Tome, D. (2007): Rast mladičev repaljščice *Saxicola rubetra* na Ljubljanskem barju (osrednja Slovenija). *Acrocephalus* 28 (133): 51-55.
27. Tome, D. (2007): Nest defense and some rare breeding events in long-eared owls (*Asio otus*). *Journal of raptor research* 41 (2): 170-173.
28. Vrh Vrezec, P. (2005): Medvrstna teritorialnost med kozačo (*Strix uralensis*) in lesno sovo (*Strix aluco*). Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.
29. Vrh Vrezec, P. & Vrezec, A. (2006): Interspecific territorial vocal activity of the ural owl (*Strix uralensis*) towards tawny owl (*Strix aluco*), sympatric owl competitor: a playback experiment. *Razprave SAZU, Razr. naravosl. vede* 47 (3): 99-105.
30. Vrezec, A. (2005): Marine and coastal birds of Slovenia: status, population size and conservation of Mediterranean action plan species. Str. 81-85. V: Aransay, N. (ur.). *Proceedings of the First symposium on the Mediterranean action plan for the conservation of marine and coastal birds*, Vilanova i la Geltrú, Spain, 17-19. november 2005.
31. Vrezec, A. (2006): Ali je vzrok upada populacije jerebice *Perdix perdix* v Sloveniji prikrita kompeticija s fazanom *Phasianus colchicus*? *Acrocephalus* 27 (128-129): 73-81.
32. Vrezec, A. (2007): The Ural owl (*Strix uralensis macroura*) - status and overview of studies in Slovenia. Str. 16-31. V: Müller, J., Scherzinger, W. & C. Moning (ur.). *European Ural owl workshop : Bavarian forest national park, Nationalpark Bayerischer Wald*.
33. Vukelič, E. (2005): Vpliv načinov gospodarjenja s travišči na ptice gnezdilke Ljubljanskega barja. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.

V Krajinskem parku Sečoveljske soline so v letu 2006 pričeli z barvnim obročkanjem beločelih deževnikov, ki bo dalo odgovor glede paritvenega sistema (monogamen ali poliginichen), zvestobe gnezdišču in preživetja (<http://www.kpss.si/novice/1221>).

2.2 Projekti

Opisi raziskovalnih dejavnosti in rezultati so predstavljeni v končnih poročilih posameznega projekta (v primerih, kjer je projekt že zaključen). Spodaj so naštet projekti, ki so oziroma bodo vsaj del svojih aktivnosti namenili tudi varstvu ptic in njihovih habitatov.

2.2.1 LIFE

Načrt upravljanja in nujni ukrepi za ohranitev suhih travišč na Vetrniku in Oslici (LIFE00 NAT/SLO/007223) (Kolar Planinšič & Lebez Lozej (ur.) (2007): *Life III Narava v Sloveniji*. Zbornik projektov. Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana)

Varstvo ogroženih vrst in habitatov na območju bodočega Kraškega parka (LIFE02 NAT/SLO/008587) (<http://www.zrs-kp.si/projekti/life/OpisProjekta.html>)

Obnova in ohranjanje habitatov in ptic v naravnem rezervatu Škocjanski Zatok (LIFE00NAT/SLO/007226) (<http://www.skocjanski-zatok.org/index.php?idv=58>)

Ohranitev ogroženih vrst in habitatov v Krajinskem parku Sečoveljske soline (LIFE03NAT/SLO/000076) (<http://www.kpss.si/life/271>)

Vzpostavitev dolgoročnega varstva kosca (*Crex crex*) v Sloveniji (LIFE03NAT/SLO/000077) (<http://www.life-kosec.org/>)

NATURA 2000 v Sloveniji – upravljavski modeli in informacijski sistem (LIFE04NAT/SI/000240) (<http://www.zrsvn.si/life/si/default.asp>)

Ohranjanje biotske raznovrstnosti reke Mure v Sloveniji (LIFE06NAT/SI/000066) (<http://www.biomura.si/default.aspx>)

Presihajoče Cerknjsko jezero (LIFE06NAT/SLO/000069) (<http://life.notranjski-park.si/>)

2.2.2 PHARE

Phare čezmejno sodelovanje Slovenija/Avstrija 2003

Ekološko-turistična obogatitev ribnika Vrbje (http://www.ribnik-vrbje.si/o_projektu)

Upravljanje z ribniki Podvinci in Velovlek (http://www.rec-lj.si/publikacije/REC_zbornik_Cezmejno_oхранjanje_biotske.pdf)

Trajnostno upravljanje območja reke Drave (http://www.rec-lj.si/publikacije/REC_zbornik_Cezmejno_oхранjanje_biotske.pdf)

Vzpostavitev mehanizmov varstva biodiverzitete Prekmurja (<http://www.rc-lendava.si/biodiverziteta.html>)

Krajinski park Topla (http://www.rec-lj.si/publikacije/REC_zbornik_Cezmejno_oхранjanje_biotske.pdf)

Karavanke Natura 2000 (<http://www.karavanke.si/>)

Živeti z Naturo 2000 na Goričkem (http://www.rec-lj.si/publikacije/REC_zbornik_Cezmejno_oхранjanje_biotske.pdf)

2.2.3 INTERREG

Interreg Slovenija – Italija 2000-2006

Natura 2000 za boljšo kakovost življenja (<http://www.skocjanski-zatok.org/index.php?idv=58>)

Škocjanski zatok – učilnica v naravi za vsakogar (<http://www.skocjanski-zatok.org/index.php?idv=58>)

Interreg III A Slovenija - Madžarska – Hrvaška 2004-2006

Visokodebelni travniški sadovnjaki kot element ohranjanja biotske raznovrstnosti in estetske vrednosti krajine (<http://www.kozjanski-park.si/park/projekti/interreiiiavsd/>)

PRILOGE

Priloge 1-3 so na priloženi zgoščenci.

Priloga 1: tabela s populacijskimi ocenami kvalifikacijskih vrst ptic na posameznih SPA in ohranitvenim stanjem

Priloga 2: tabela z nacionalnimi velikostmi populacij vrst iz Uredbe o Natura 2000 območjih, povzetimi po različnih virih (Sovinc 1994, Geister 1995, BirdLife 2004) in s spremembami areala ali nacionalne velikosti populacije

Priloga 3: tabela s površinami KOP ukrepov na SPA v letu 2007